

**Esikoista odottavien äitien ja isien käsityksiä toimivasta
yhteisvanhemmuudesta**

Ella Savinainen & Emmi Uuksulainen

Varhaiskasvatustieteen pro gradu -tutkielma

Monografiamuotoinen

Kevätlukukausi 2023

Kasvatustieteiden laitos

Jyväskylän yliopisto

TIIVISTELMÄ

Savinainen, Ella & Uuksulainen, Emmi. 2023. Esikoista odottavien äitien ja isien käsityksiä toimivasta yhteisvanhemmuudesta. Varhaiskasvatustieteen pro gradu -tutkielma. Jyväskylän yliopisto. Kasvatustieteiden laitos. 63 sivua.

Yhtenä elämän suurimpana siirtymänä ja kehitystehtävänä nähdään siirtymä vanhemmuuteen niin vanhempana, kumppanina kuin yksilönäkin. Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää esikoista odottavien äitien ja isien käsityksiä toimivasta yhteisvanhemmuudesta. Tutkimuksessa tarkasteltiin myös sitä, millä tavalla vanhempien käsitykset yhteisvanhemmuudesta yhtenevät ja eroavat toisistaan. Lisäksi selvitettiin, minkälaisia hyötyjä ja haasteita he näkivät yhteisvanhemmuudessa olevan. Aihetta on tärkeää tutkia, koska yhteisvanhemmuudesta on vain vähän tutkimustietoa odottavien äitien ja isien käsitysten näkökulmasta.

Tutkimus oli laadullinen tutkimus ja sen aineisto on osa Suomen Akatemian rahoittamaa ja Jyväskylän yliopiston sekä Jyväskylän ammattikorkeakoulun toteuttamaa kansainvälistä tutkimushanketta: ”Yhteisvanhemmuuteen oppimassa: Vertaileva pitkittäistutkimus yhteisvanhemmuuden rakentumisesta vanhemmuuteen siirtymävaiheessa (CopaGloba)”. Aineisto koostui 30 äidin ja 30 isän haastattelusta. Aineisto analysoitiin sisällönanalyttisesti.

Äitien sekä isien käsityksiä tulevasta yhteisvanhemmuudesta kuvasi neljä luokkaa: **1. Puolison vanhemmuuden tukeminen, 2. Toimiva yhteistyö, 3. Vastuiden jakaminen** sekä **4. Parisuhteen ylläpitäminen**. Lisäksi äitien aineistosta tunnistettiin viides luokka, joka oli **Molempien vanhempien uran huomioiminen**. Tuloksissa painottui toiveet tasavertaisesta vastuiden ja vanhemmuuden toteutumisesta sekä tuen ja yhteistyön merkityksestä. Yhteisvanhemmuuden hyötyjä ja riskejä kuvattiin neljän luokan avulla: **Lapsen turvallinen vs. turvaton kasvuympäristö, Vanhempien jaksaminen vs. kuormittuminen, Parisuhteen vahvistuminen vs. heikentyminen** sekä **Perheen hyvinvointi vs. vastoinkäymiset**. Toimivalla tai toimimattomalla

yhteisvanhemmuudella olisi odottavien vanhempien näkemysten mukaan vaikutuksia koko perheeseen niin lapseen, kuin vanhempiin yksilöinä, kuten myös vanhempien parisuhteeseen sekä lapsen ja vanhemman välisiin suhteisiin.

Asiasanat: Yhteisvanhemmuus, vanhemmuuteen siirtyminen, odottavat vanhemmat, laadullinen tutkimus

Sisällys

TIIVISTELMÄ	2
1 JOHDANTO.....	6
2 SIIRTYMÄ VANHEMMUUTEEN.....	8
2.1 Vanhemmuuden ensiaskeleet.....	8
2.2 Työnjako pikkulapsiperheissä.....	10
2.3 Parisuhde ja vanhemmuus.....	13
3 TOIMIVA YHTEISVANHEMMUUS	17
3.1 Yhteisvanhemmuuden elementtejä	17
3.2 Yhteisvanhemmuus isien näkökulmasta	20
3.3 Yhteisvanhemmuus äitien näkökulmasta	21
3.4 Yhteisvanhemmuuden hyödyt ja riskit.....	23
4 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN	26
4.1 Tutkimustehtävä.....	26
4.2 Tutkimuskonteksti	26
4.3 Tutkimukseen osallistujat ja tutkimusaineisto	27
4.4 Aineiston analyysi.....	29
4.5 Eettiset ratkaisut	33
5 TULOKSET.....	35
5.1 Odottavien äitien käsityksiä toimivasta yhteisvanhemmuudesta	35
5.2 Odottavien isien käsityksiä toimivasta yhteisvanhemmuudesta	42
5.3 Odottavien vanhempien käsityksiä yhteisvanhemmuuden hyödyistä ja riskeistä	48
6 POHDINTA.....	56
6.1 Johtopäätökset	56
6.1.1 Toimivasta yhteisvanhemmuus odottavien vanhempien mukaan.....	56

6.1.2 Yhteisvanhemmuuden hyödyt ja riskit odottavien vanhempien mukaan	60
6.2 Tutkimuksen arviointi	62
LÄHTEET	67
LIITTEET	74

1 JOHDANTO

Kun päädytään odottamaan lasta, herättää se pohtimaan itseä sekä kumppania tulevana vanhempana. Omat käsitykset, odotukset ja ajatukset siirtyvät osaksi yhteistä vanhemmuutta. Yksi monista kysymyksistä, joita pariskunnat kohtaavat tullessaan ensi kertaa vanhemmiksi on, kuinka luoda tehokas ja tukeva yhteisvanhemmuuden liittouma, joka edistää sekä suhteen harmoniaa että lapsen kehitystä (Curran, ym., 2009, 101). Vanhempien tapaa toimia yhdessä huolehtiessaan ja kasvattaessaan lasta kutsutaan yhteisvanhemmuudeksi (McHale, 1997, Van Egeren & Hawkins, 2004, Zou, Wu & Li, 2019). Toimiva yhteisvanhemmuus rakentuu muun muassa vanhempien keskinäisestä kunnioituksesta, vastavuoroisesta hoidosta sekä yhteydestä vanhempien välillä (Hock & Mooradian, 2013). Parhaimmillaan toimiva yhteisvanhemmuus tuottaa hyötyjä lapsen turvallisesta kasvuympäristöstä vanhempien tuen täyteiseen suhteeseen riskien ollessa päinvastaiset.

Kokemus vanhemmuudesta saattaa olla erilainen kuin parit ovat odotusvaiheessa pohtineet. Kun lapsi on syntynyt ilon, kiintymyksen ja kumppanuuden lisäksi mukana saattaa tulla vanhempien väsymys, roolien ylikuormitus, sekä vapaa-ajan ja parisuhteen läheisyyden väheneminen. (Trillingsgaard, ym., 2012). Työnjaon kysymyksistä neuvotellaan ja yhteisen vanhemmuuden tapaa etsitään ja opetellaan. Ensimmäistä lastaan odottavilta vanhemmilta on toistaiseksi selvitetty melko vähän tuntemuksia ja odotuksia tulevasta vanhemmuudesta. Hunsberger ja Pratt (2000) ovat kuitenkin raportoineet odottavien pariskuntien yhteisiä odotuksia, jotka ovat pitäneet sisällään innostusta, ahdistusta ja epävarmuutta tulevasta. Ranta ym., (2022) ovat puolestaan tutkineet yhteisvanhemmuuden roolin merkitystä ja sen ymmärtämistä ensimmäistä lastaan odottavilta vanhemmilta Suomessa.

Yhteisvanhemmuudesta puhuttaessa keskitytään siis toimimaan yhdessä, mutta äitien ja isien yksilölliset käsitykset vaikuttavat yhteisvanhemmuuden toteutumiseen. Yhteisvanhemmuutta on tutkittu jo vanhemmiksi tulleilta vanhemmilta (Trillingsgaard, ym. 2012, Katz-Wise, ym. 2010, Närvi, 2014, Deave

& Johnson, 2008), mutta ensimmäistä lastaan odottavilta vanhemmilta on toistaiseksi selvitetty melko vähän odotuksia tulevasta vanhemmuudesta. Tästä syystä tutkimuksemme keskittyy esikoistaan odottavien äitien ja isien käsityksiin toimivasta yhteisvanhemmuudesta. Sen lisäksi tarkastelemme yhteisvanhemmuuden tuomia hyötyjä ja riskejä.

2 SIIRTYMÄ VANHEMMUUTEEN

2.1 Vanhemmuuden ensiaskeleet

Elämänkulku voi edetä moniin eri suuntiin riippuen siitä, miten yksilö kokee perhetilanteensa, millaisia ratkaisuja hän kulloinkin tekee ja millaisista odotuksista ja vaatimuksista hän joutuu selviytymään. Elämänkulun perheteoria kuvaa yksilön siirtymiä ja roolien muodostumista eri elämäntilanteiden aikana. (Ruoppila, 2014, Allen & Henderson, 2016, luku 9.) Yksilön kehitystehtävillä tarkoitetaan tietyssä yhteisössä vallitsevia, pitkälti normatiivisia odotuksia siitä, mihin yhteisön asettamiin haasteisiin kehittyvän yksilön tai perheen tulisi kyetä vastaamaan (Ruoppila, 2014). Nykyään yhteiskunta odottaa, että pariskunnat saavat päätökseen korkeakoulun ja sitten menevät naimisiin. Sen jälkeen heidän odotetaan saavan vakituiset työpaikat ennen kuin he saavat lapsia; siksi jotkut saattavat hankkia lapsia vasta pitkälle kolmekymppisenä. (Allen & Henderson, 2016, luku 9.) Perhettä ja perheen perustamista koskevat normit ovat kuitenkin lieventyneet ja yksilöiden lastenhankintaa koskevien aikeiden ja toiveiden katsotaan olevan yksityiseen elämään kuuluvia asioita (Miettinen & Rotkirch, 2008, luku 2).

Yhtenä elämän suurimpana siirtymänä ja kehitystehtävänä nähdään siirtymä vanhemmuuteen niin vanhempana, kumppanina kuin yksilönäkin (Lévesque, ym., 2020, 1938). Sévonin (2009, 26-27) mukaan tällaista elämäntapahtumaa pidetään käännekohtana, johon liitetään paljon pohdintaa esimerkiksi siitä, minkälainen vanhemman tulisi olla. Vanhemmaksi kasvun voidaan nähdä olevan sekä psykologinen prosessi että konkreettista toimintaa (Kettunen & Salonen, 2019). Raskausaikaa itsessään voidaan pitää tärkeänä siirtymä kautena uuden vanhemman elämässä (Favez & Frascarolo, 2020). Tässä kehitystehtävässä olennaista on vanhemmuuden suunnittelu ja perheyksikön järjestäminen uudelleen lapsen tarpeiden mukaan (Allen & Henderson, 2016, luku 5). Kehitystehtävien saavuttaminen tarkoittaa yleensä, että yksilö omaksuu

uusia rooleja niihin liittyvine odotuksineen ja tehtävineen, kuten lasten syntymän jälkeen äidin tai isän roolin (Ruoppila, 2014). Kehitystehtävät rakentuvat osittain toistensa päälle ja yksilöillä tulee olla riittävästi tarvittavia resursseja, jotka auttavat pääsemään näiden muutosten läpi (Allen & Henderson, 2016, luku 5).

Lastenhankinnan siirtyminen yhä myöhemmäksi on yleiseurooppalainen trendi (Klemetti, ym., 2014, 171). Nykyään äidit ovat keskimäärin lähes 28-vuotiaita ja isät pari kolme vuotta vanhempia tullessaan ensimmäistä kertaa vanhemmiksi (Miettinen & Rotkirch, 2008, luku 2). Klemetin ym. (2014, 173) mukaan työhön ja ammattiin liittyvät syyt lastenhankinnan pitkittymisessä ovat erityisen tärkeitä korkeasti koulutetuilla naisilla. Vähemmän koulutetuilla miehillä puolestaan sopivan kumppanin puute on merkittävin yksittäinen tekijä lastenhankinnan siirtymisen taustalla. Taloudellinen tilanne, keskeneräiset opinnot tai parisuhteiden ongelmat ovat estäneet tai ainakin siirtäneet parien lastenhankintaa (Miettinen & Rotkirch, 2008, luku 2). Myös ylipäätään vanhemmuuteen kypsytymiseen, itseensä panostamiseen tai muihin mielenkiinnon kohteisiin halutaan varata riittävästi aikaa ennen vakiintumista ja perheen perustamista (Klemetti, ym., 2014, 173). Sitoutumisen ja vastuun pelko siirtävät vanhemmaksi tuloa, koska nuoret aikuiset pelkäävät, että lapsen myötä valintamahdollisuudet kapenevat (Miettinen & Rotkirch, 2008, luku 2).

Kuitenkin sekä naisten että miesten perheellistymisen ajankohtaa ja lapsilukua koskevat ihanteet kertovat, että lapsia haluttaisiin saada nuorempana ja useampia kuin mitä nykyään keskimäärin saadaan (Närvi, 2014, 30). Esimerkiksi Närvin (2014, 30) tutkimuksessa ilmeni, että jos nuorten aikuisten tulevaisuuden tavoitteita ovat yhä vakaa asema työelämässä ja perheen perustaminen, ja jos toiveet ja niiden toteutuminen eivät ole samassa linjassa, kyse ei välttämättä ole elämäntyylihalinnoista, vaan siitä, että näiden tavoitteiden saavuttaminen on vaikeutunut. Miettisen ja Rotkirchin (2008) tutkimuksen mukaan naiset näkivät, että lapsen saaminen heikentäisi työssäkäynninmahdollisuutta ja uralla eteneminen vaikeutuisi. Tutkimuksen mukaan myös miehet olivat sitä mieltä, että puolison ura vaikeutuisi lapsen

syntymän myötä, mutta naiset eivät nähneet lapsen vaikuttavat puolison uraan. Työelämän tavoitteiden ohella äitiyteen ja isyyteen liittyvät ihanteet muovaavat tulevaisuuttaan suunnittelevien naisten ja miesten ajatuksia lapsen hankkimisen sopivasta ajankohdasta ja elämäkulusta. (Närvi, 2014, 36, 53.)

Lapsen hankinta voi joillekin olla suunniteltu, tulevaisuuteen sijoittuva projekti, toisille taas seikkailu tai uudenlainen elämys, joka otetaan vastaan ilman suunnittelua (Närvi, 2014, 30). Klemetin ym. (2014, 171) mukaan lapsia halutaan äitiyden ja isyyden kokemiseksi sekä elämän jatkuvuuden ja tarkoituksen vuoksi. Miettisen ja Rotkirchin (2008) tutkimuksen mukaan lapsen tulo vahvistaa siteitä sekä omiin vanhempiin että puolisoon. Useimmille odottaville pariskunnille ensimmäisen lapsen syntymä on rakkauden ja yhtenäisyyden symboli (Trillingsgaard, ym., 2012). Miesten mielestä lasten kasvun ja kehityksen seuraaminen on tärkeää, kun taas naiset puolestaan korostavat lapsen tuomaa parisuhteen vahvistavaa vaikutusta (Klemetti, ym., 2014, 171). Lapsen saaminen ja sen myötä vanhemmuus voivat olla elämäkulullinen itsestänselvyys (olematta silti normi), ja vanhemmaksi tulo ei merkitse ainoastaan riskiä ja vastuuta, vaan lapseen syntyvä emotionaalinen suhde ja lapsen hoivaaminen voivat tuoda elämään merkityksellisyyttä. Lapsen kaipuulla tai tunteilla saattaa olla vahvempi rooli lapsen hankkimisen suunnittelussa, kuin mitä yksilöllisiä valintoja ja rationaalista suunnittelua korostavat teoriat usein olettavat. (Närvi, 2014, 30-34.)

2.2 Työnjako pikkulapsiperheissä

Vanhemmaksi tulon myötä työssäkäyvät vanhemmat joutuvat pohtimaan, miten lapsiperheen arki tullaan järjestämään ja miten sukupuolten väliset suhteet jäsentävät tätä arkea. Suomessa hyvinvointivaltion sosiaali- ja erityisesti perhepolitiikan tavoitteena on ollut tukea sukupuolten tasa-arvoa työn ja vanhemmuuden yhteensovittamisessa. (Närvi, 2014, 35.) Kluwerin (2010) tutkimuksen mukaan vanhemmat, joilla oli vähemmän perinteisen työnjaon malli, kokivat enemmän konflikteja ja vähemmän rakkautta siirtyessään

vanhemmuuteen, kuin vanhemmat, joilla oli perinteisempi asenne sukupuolirooliin ja sukupuolten väliseen työnjakoon. Sukupuolten suhteet rakentuvat paitsi feminiinisiksi tai maskuliinisiksi ymmärrettyjen ilmiöiden välillä sekä itsensä naiseksi tai mieheksi kokevien henkilöiden välillä. Kuitenkaan sen enempää äidit kuin isätkään eivät odota puolisoltaan yhtä selkeästi sukupuolen mukaan eriytynttä vanhemmuuden vastuuta. (Lammi-Taskula, 2013, 195-197). Käsitusten ristiriitaisuus, Lammi-Taskulan (2013, 197) mukaan, yleisellä ja oman perheen tasolla viittaa siihen, että perheiden arkielämässä on tilaa myös vaihtoehtoisille sukupuolten työnjaon käytännöille.

Sukupuoliroolien on todettu vaikuttavan vanhemmuuden asenteeseen ja asenteisiin samaistumisen on osoitettu liittyvän vastuiden jakautumiseen vanhempien välillä. Vanhemmuuden rooliodotukset on perinteisesti määritetty sukupuoleen perustuvien odotusten mukaan: naisten edellytetään luonnostaan hoitavan lapsia ja miesten nähdään tarjoavan resursseja perheelle työn kautta. (Favez & Frascarolo, 2020.) Myös Närvin (2014, 34-38) tutkimuksen mukaan pienen lapsen hoivaan kohdistuu suuria odotuksia, jotka ovat erilaisia miehille ja naisille. Sukupuoliroolit eivät ole kuitenkaan biologisesti määrättyjä, vaan pääosin sosiaalisten normien sekä yksilön persoonallisuuden ja elämänpolun määräämiä (Favez & Frascarolo, 2020). Vanhemmuuden työnjaon rakentumiseen vaikuttaa Favezin ja Frascarolon (2020) mukaan se, missä määrin äidit ovat valmiita ottamaan isän mukaan lasten kasvatukseen ja kuinka paljon isät ovat valmiita tekemään kodinhoidollisia töitä. Vaikka kotitalouksien työnjako on ajan myötä tasa-arvoistunut, naiset tekevät silti todennäköisemmin kotitöitä, kuin miehet, ja käytännössä työnjako on edelleen sukupuolen mukaan eriytettyä (Katz-Wise, ym. 2010).

Katz-Wise, ym. (2010) mukaan myös pariskunnat, jotka toivoivat tasa-arvoisempaa työnjakoa kertoivat kuitenkin myöhemmin, että äidit tekivät enemmän kotitöitä ja isät vähemmän ensimmäisen lapsen syntymän jälkeen. Biehlen ja Mickelsonin (2012) tutkimuksen tuloksista kävi ilmi, että miehet odottivat naisten osallistuvan 70 % lastenhoitoon ja 53 % leikkiin, kun taas naiset odottivat miesten osallistuvan 49 % lastenhoitoon ja leikkiin (Kushner ym. 2014).

Osa kotitöistä koetaan edelleen sukupuoleen sidonnaisina, kuten esimerkiksi roskien vieminen miehille tai kodin siivous naisille. Monet vastuut kuitenkin ovat sukupuolineutraaleja, kuten laskujen maksaminen. On mahdollista, että parit jakavat nämä tehtävät keskenään eri tavoin, mutta tavalla, joka tuntuu pariskunnan kannalta oikeudenmukaiselta. (Katz-Wise, ym. 2010.) Närvi (2014, 35) tuo esiin, että valtaosa vanhemmista pitää yleisellä tasolla vanhemmuuden jakamista hyvänä asiana, mutta henkilökohtaisesta näkökulmasta koskien vanhemmat puhuvat yksilöllisistä valinnoista, joilla kuitenkin usein tarkoitetaan sukupuolittunutta työnjakoa.

Vanhemmuudesta ja perheiden valinnoista puhuminen hämärtää sitä tosiasiaa, että muutamaa viikkoa tai kuukautta pidemmät katkot työurassa lapsen hoitamiseksi koskettavat yhä lähinnä äitejä (Närvi, 2014, 35). Myös Abele ja Spurk (2011) tuovat esiin, että miehen ura on edelleen etusijalla naisen uraan nähden. Sukupuolittuneet hoivavalinnat kytkeytyvät myös vanhempien sosioekonomiseen asemaan sekä taloudellisiin tilanteisiin (Närvi, 2014, 36). Kun vanhemmuuteen liittyvä kasvuprosessi on suunnilleen samanaikainen ja siihen liittyvistä rooliodotuksista on etukäteen puhuttu, mahdollistuu tasa-arvoinen yhteistyövanhemmuus aivan eri tavalla (Kettunen & Salonen, 2019, 68). Jotta vanhemmat varmistavat asemansa työelämässä, kannattaa heidän tarttua myös epävarmoihin työtilaisuuksiin tasapuolisesti (Närvi, 2014, 36, 174).

Isän riittävän pitkäaikainen päävastuu lapsen hoitajana voi muuttaa sukupuolten työnjakoa niin, että hoiva jaetaan tasaisemmin ja sitä myötä äitien ja yleisemminkin naisten asema työmarkkinoilla paranee (Lammi-Taskula & Salmi, 2014, 72-73). Isien lastenhoitovastuun lisääminen ja erityisesti kannustaminen vanhempainvapaalle on jo pidemmän aikaa ollut erilaisten perhe- ja tasa-arvopoliittisten ohjelmien ja lakiesitysten keskiössä (Lammi-Taskula, 2013, 193-197). Isät käyttävät vanhempainvapaata todennäköisemmin, jos he ovat korkeasti koulutettuja, keskituloisia ja toimihenkilöasemassa. Tasapainoillessaan työn ja perheen välillä isät yrittävät pitkien poissaolojen sijaan mieluummin joustaa perheen tarpeiden mukaan päivittäisissä työajoissa

esimerkiksi karsimalla työtehtäviä ja vähentämällä ylitöitä. (Lammi-Taskula, 2013, 193-197.)

Vanhempien työnjako on selvempi ensimmäisten kuukausien ajan, kun äiti on äitiysvapaalla, mutta sen muuttaminen jatkossa vaatii tietoista valintaa ja neuvottelua (Lammi-Taskula & Salmi, 2014, 72-73). Äitien mukaan niissä perheissä, joissa päävastuu kotitöistä oli äidillä, kotitöihin liittyviä kiistoja oli selvästi muita perheitä useammin. Isien vastausten perusteella sen sijaan kiistoja oli harvemmin, jos päävastuu oli äidillä (Lammi-Taskula & Salmi, 2014, 78). Käsitukset ja odotukset työnjaosta sekä siitä, mikä olisi oikeudenmukaista, näyttävät äideillä ja isillä olevan jossain määrin erilaisia, mikä aiheuttaa myös riitoja puolisoitten välillä (Lammi-Taskula & Salmi, 2014, 79).

Vaikka onkin tärkeä huolehtia kummankin vanhemman jaksamisesta jakamalla ajankäyttöä ja vuorottelemalla lastenhoidossa, niin pelkästään vuorotellen toteutettu vanhemmuus ei ole perheeksi kasvamista ja yhteisvanhemmuutta tukeva ratkaisu (Kettunen & Salonen, 70). Halmen ja Perälän (2014, 219) selvityksessä yli kolmannes äideistä ja isistä oli tuntenut huolta maltin menettämisestä ristiriitatilanteissa lapsen kanssa tai tuntenut riittämättömyyden tunteita vanhempana. Äideillä huolta aiheuttivat usein myös tunne yksinäisyydestä ja vastuun kantamisesta yksin (Halme & Perälä, 2014, 219). Isän merkitys yhteisvanhemmuudessa ilmenee monella tavoin: mitä enemmän mies osallistuu lapsen hoitoon ja kotitöihin, sitä tyydyttävämmäksi nainen kokee suhteen lapseensa ja mieheensä (Ruoppila, 2014). Tasaisempi ja oikeudenmukaisempi työnjako pikkulapsivaiheessa voisi auttaa välttämään turhia riitoja ja jopa ehkäistä eroja (Lammi-Taskula, 2013, 194-198).

2.3 Parisuhde ja vanhemmuus

Perheen perustaminen ja vanhemmuus voivat lujittaa parisuhdetta, mutta lapsiperheissä vanhempien parisuhteeseen kohdistuu myös monenlaisia paineita. Ensimmäiset vuodet lapsen syntymän jälkeen ovat vanhempien työnjakokäytäntöjen kehittymisen ja parisuhteen kannalta ratkaisevia tekijöitä.

(Lammi-Taskula & Salmi, 2014, 72.) Deaven, ym. (2008) tutkimuksessa monet pariskunnat eivät uskoneet parisuhteen muuttuvan lapsen tulon myötä. Haastatteluista lapsen saamisen jälkeen on kuitenkin nähtävissä, että vanhemmuus muuttaa parisuhteen laatua. Haastatteluista kävi muun muassa ilmi, että parisuhteeseen kohdistui stressiä odotuksista, joita heidän suhteelleen oli asetettu, ja vaikutuksista, joita lapsi oli tuonut. Osa koki vauvan lähentävän parisuhdetta entisestään, kun taas osa koki vauvan etäännyttävän kumppaneita toisistaan. Kluwerin (2010) tutkimuksessa ilmeni, että puolet pareista kokivat parisuhdetyytyväisyyden laskevan ja puolet kokivat sen pysyvän ennallaan ensimmäisen lapsen synnyttyä.

Lammi-Taskulan ja Salmen (2014, 73) tutkimuksen mukaan valtaosa isistä oli erittäin tai melko tyytyväisiä työnjakoon niin lastenhoidossa kuin kotitöissäkin, kun taas äidit olivat näihin selvästi tyytymättömämpiä. Äidit olivat puolestaan isiä yleisemmin tyytyväisiä seksielämään, kun se asettui iseillä tyytyväisyyslistan häntäpäähän. Kluwer (2010) tuo esiin, että monet naiset odottavat perhetyön jaon olevan tasa-arvoisempaa synnytyksen jälkeen, kuin se todellisuudessa on, ja tämä odotusten toteutumattomuus vaikuttaa negatiivisesti heidän parisuhdetyytyväisyyteen. Naisten ja miesten väliset erot tyytymättömyydessä vaihtelevat lapsen syntymän jälkeen, mutta tasoittuvat ajan kuluessa (Kluwer, 2010). Eniten tyytyväisyyttä parisuhteessa tuotti niin äideille kuin iseille molemminpuolinen kunnioitus sekä yhteenkuuluvuuden tunne (Lammi-Taskula & Salmi, 2014, 73). Toimivalla parisuhteella oli yhteys huolten esiintymiseen; parisuhteeseensa tyytyväisillä esiintyi sekä lapsen, että vanhemmuuteen liittyviä huolia huomattavasti vähemmän kuin parisuhteeseensa tyytymättömillä pariskunnilla (Halme & Perälä, 2014, 223). Henkilökohtaiset tekijät vaikuttavat siihen, kuinka parit sopeutuvat vanhemmuuden siirtymävaiheeseen (Kluwer, 2010).

Tyytymättömyyttä parisuhteeseen aiheuttavat erityisesti parisuhteen käytännön paineet: yhteistä aikaa on liian vähän, eikä yhteiselle tekemiselle löydy arjessa tilaa (Lammi-Taskula & Salmi, 2014, 79). Halmen ja Perälän (2014, 219) selvityksessä yli kolmannes äideistä ja isistä oli tuntenut huolta parisuhteen

tilanteesta. Lévesque ym. (2020, 1939) tutkimuksissa tuli esille, että myös talouden tulojen pienentyminen sekä kivuliaat ja epämiellyttävät seksikokemukset synnytyksen jälkeen ovat tyytymättömyyttä lisääviä seikkoja. Vanhempien tyytymättömyys keskinäiseen suhteeseen voi lisätä entisestään jännitteitä ja johtaa huonosti toimivaan yhteisvanhemmuuteen (Lévesque ym. 2020, 1939) sekä alhaiseen itsetuntoon ja jopa masennusoireisiin (Kluwer, 2010). Deaven, ym. (2008) tutkimuksessa tyytyväisyyden heikkenemiseen vaikuttivat roolien muuttuminen parin kesken, parisuhteeseen vähemmän käytettävissä oleva aika sekä negatiivinen ja ristiriitainen kommunikointi.

Läheisyyden ja kommunikoinnin mallit muuttuvat lapsen synnyttyä (Kluwer, 2010) ja usein toistuvat kiistat olivat erityisesti yhteydessä siihen, että parisuhteessa oli liian vähän yhteistä aikaa ja keskustelua eivätkä puoliset kokeneet tulevansa ymmärretyksi (Lammi-Taskula & Salmi, 2014, 78). Toimiva kommunikaatio määrittää paljon parisuhteen laatua. Sen ylläpito vaatii toimivia tapoja, kuten ongelmista keskustelemista, omien tarpeiden ilmaisemista ja kumppanin tarpeisiin sopeutumista. (Kluwer, 2010.) Näistä asioista huolehtiminen ennustaa parisuhdetyytyväisyyttä pitkällä aikavälillä. Toisaalta stressi, turhautuneisuus ja väsymys voivat heikentää puolisoiden itsesäätelyä kommunikoinnin toteuttamisessa. (Kluwer, 2010.)

Tyydyttävän parisuhteen on havaittu vaikuttavan mielenterveyteen ja hyvinvointiin, hyvään vanhemmuuteen sekä fyysiseen terveyteen (Claxton & Perry-Jenkins, 2008). Parisuhteet ja sitä myöden koko perhe voivat paremmin, kun molemmilla puolisoilla on aikaa ja voimia osallistua yhteisten lasten ja yhteisen kodin hoitamiseen (Lammi-Taskula & Salmi, 2014, 80). Vapaa-ajan viettäminen yhdessä rikastuttaa parisuhdetta ja laatuajan viettäminen yhdessä on tärkeä tapa viestiä rakkautta kumppanille. Vapaa-aikaa pidetään tärkeänä ja välttämättömänä perheen yhteenkuuluvuuden kannalta ja perheen vapaa-ajanviettoon osallistuminen johtaa parempaan vuorovaikutukseen. (Claxton & Perry-Jenkins, 2008.) Kun pariskunnat saavat ensimmäisen lapsensa, Claxton ja Perry-Jenkins (2008) mukaan, he viettävät enemmän aikaa yhdessä arjen tehtävien, kuten vauvan kylvettämisen ja ruokkimisen lomassa. Lisäksi

tutkimuksen mukaan näyttää siltä, että pariskunnat kestävät paremmin vapaa-ajan vähenemistä vanhemmuuteen siirtymisessä, kun he ovat luoneet toistuvia vapaa-ajan toimintamalleja ennen vauvan syntymää.

Puolisoiden välinen hyvä tunnesuhde on erittäin tärkeää parisuhteen ja yhteisvanhemmuuden yhteensovittamisessa. Sille on luotu perustaa tulevien vanhempien aiemmissa lapsuuden kasvuympäristöissä ja seurusteluvaiheessa. (Ruoppila, 2014.) Turvallista kiintymystä kumppaniin pidetään sisäisenä voimavarana, joka estää parisuhteen tyytyväisyyden heikkenemistä, kun parit kohtaavat merkittäviä stressitekijöitä, kun taas huono kiintymys puolisoon tekee parista haavoittuvaisemman stressin aikana (Kluwer, 2010). Myös Favez ja Frascarolo (2020) tuovat esiin, että yhteisvanhemmuus voi olla yhtenäistä, molemminpuolista emotionaalista ja käytännön tukea, mutta jos parisuhde suistuu raiteilta, vanhempien välille voi tulla konflikteja ja selkeää tuen puutetta. Christopher, ym. (2015) tutkimuksen mukaan kumppanit, joiden parisuhteen laatu on heikentynyt, antavat vähemmän tukea toistensa vanhemmuudelle. Jos parisuhteessa on paljon konflikteja voi olla, että isien taipumus yhteistyökykyiseen yhteisvanhemmuuteen vähenee. Toisaalta äitien halu yhteisvanhemmuuteen paranee, sillä he haluavat panostaa lapseen ja kasvatukseen (Christopher, ym. 2015). Molempien sitoutuneisuus vanhemmuuteen tukee vanhempien välistä parisuhdetta (Eerola & Mykkänen, 2014, 51; Kluwer, 2010).

3 TOIMIVA YHTEISVANHEMMUUS

3.1 Yhteisvanhemmuuden elementtejä

Yhteisvanhemmuudella tarkoitetaan vanhempien tapaa toimia yhdessä vanhempina kasvattaessaan lasta ja huolehtiessaan lapsen hyvinvoinnista (Hock & Mooradian, 2013). Yhteisvanhemmuudella ei viitata ainoastaan tasapuoliseen tai jaettuun heteroparin tai biologisten vanhempien vanhemmuuteen, vaan lasta voivat vanhemmoidsa aikuiset, jotka tekevät yhteistyötä ja neuvottelevat lapsen parhaaksi (Terävä & Böök, 2019, 11). Yhteisvanhemmuuden ytimeä löytyy Konoldin ja Abidin (2001) mukaan yhteistyö, kommunikaatio sekä toisen vanhemman kunnioitus. Vanhempien väliset romanttiset, taloudelliset tai oikeudelliset näkökulmat eivät kuulu yhteisvanhemmuuteen, jollei niillä ole yhteyttä lapsen hoitoon ja kasvatukseen (Feinberg, 2003, 96). Tässä tutkimuksessa käytämme termiä yhteisvanhemmuus kuvaamaan vanhempien tapaa toimia yhdessä lapsen kasvatuksessa ja hoidossa.

Yhteisvanhemmuuden muodostumisesta ja rakentumisesta on ollut eriävää pohdintaa. Pohdintaa on aiheuttanut se, alkaako yhteisvanhemmuus heti raskauden alettua vai vasta kun lapsi syntyy. Muun muassa Weissman ja Cohen (1985) sekä Konold ja Abidin (2001) tukevat väittämää, jossa yhteisvanhemmuus alkaa ennen lapsen syntymistä perheeseen. Yhteisvanhemmuus kehittyy, kun kumppanit ennakoivat vanhemmiksi tulemistä, alkavat keskustella vanhemmuuden kannalta keskeisistä asioista ja rakentavat näkemyksiään toisistaan tulevana vanhempina. (Hock & Mooradian 2013.) Lisäksi raskauden aikana toimivan yhteisvanhemmuuden on osoitettu ennustavan yhteisvanhemmuuden hyvää laatua vauvan syntymän jälkeen (Favez & Frascarolo, 2020).

Yhteisvanhemmuudesta on olemassa erilaisia malleja, joissa eri tutkijat ovat korostaneet yhteisvanhemmuuden keskeisiä sisältöjä. Muun muassa Feinberg (2003) ja Feinberg ja Kan (2008) ovat tunnistaneet viisi tekijää: tuki vs. toisen vähättely, erimielisyydet lasten kasvatuksessa, työnjako,

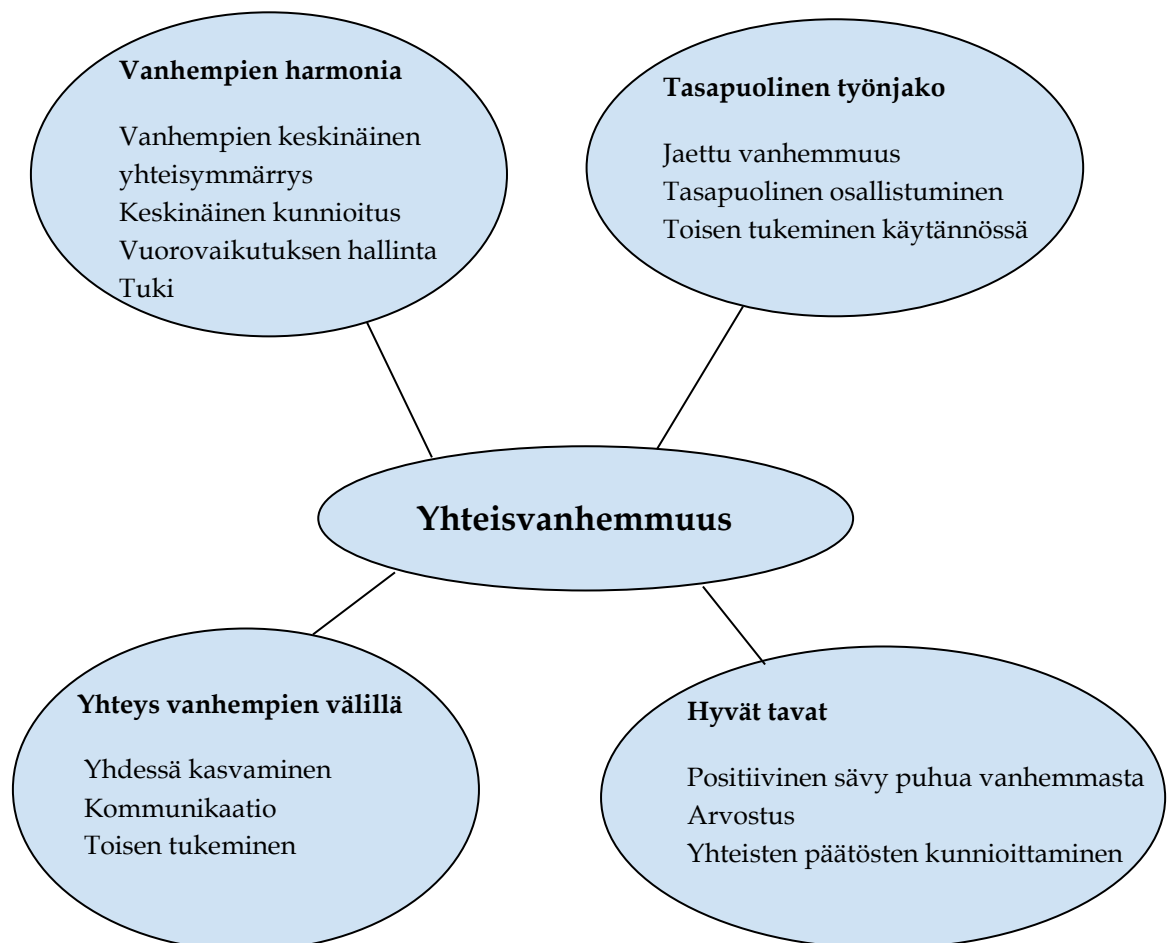
vuorovaikutuksen hallinta sekä läheisyys vanhemmuudessa. McHalen ym., (2004) luokittelussa toistuvat samat ulottuvuudet, mutta he tuovat esiin myös vihamielisyys - kilpailukykyisyys asettelun. Van Egeren ja Hawkins (2004) ovat tunnistaneeet näiden lisäksi yhteisen solidaarisen, jaetun vanhemmuuden. Weisman ja Cohen (1985) ovat puolestaan kuvanneet yhteisvanhemmuuden neljä tekijää. Heidän mukaansa, että yhteisvanhemmuus voi syntyä vain, kun kumpikin vanhempi panostaa lapseen, arvostaa toisen vanhemman osallistumista lapsen elämään, kunnioittaa toisen vanhemman käsitystä sekä haluaa kommunikoida toisen kanssa. Merkittäväksi yhteisvanhemmuuden osa-alueeksi on myös tunnistettu vanhemmuuden ilojen jakaminen, jota kutsutaan myös vanhemmuuteen perustuvaksi läheisyydeksi. Kun vanhempien tuki liittyy toisen vanhemman päätösten kunnioittamiseen ja vaalimiseen, vanhemmuuteen perustuva läheisyys syntyy yhteisestä lapsen kehityksen iloittamisesta, tiimityöstä ja kumppanin kehittymisen todistamisesta vanhempana. (Feinberg ym., 2016.)

Hock ja Mooradian (2013) ovat jäsennelleet neljä erillistä yhteisvanhemmuuden osa-aluetta: **Vanhempien harmonia**, johon sisältyy vanhempien yhteisymmärrys, keskinäinen kunnioitus sekä emotionaalinen tuki. Toisena osa-alueena on **tasapuolinen työnjako**, jolla viitataan tasapuoliseen osallistumiseen ja toisen tukemiseen arjessa. Kolmantena he nimesivät **yhteyden vanhempien välillä**, jossa keskeistä on kasvaminen yhdessä ja toisen tukeminen. Viimeisenä osa-alueena on **hyvät tavat**, jossa ydin on positiivisessa tavassa puhua poissaolevasta vanhemmasta ja kunnioittamisesta yhteisten päätösten suhteen. Tämä monitahoinen yhteisvanhemmuuden määritelmä tarjoaakin tietoisuuteen yhteisvanhemmuuden keskeisiä sisältöjä ja ulottuvuuksia.

Yhteisvanhemmuuteen vaikuttavia tekijöitä on löydetty monia. Esimerkiksi Feinberg (2003, 111) on tunnistanut yksilölliset, perheen sisäiset ja perheen ulkoiset tekijät. Yksilöllisiä ominaisuuksia ovat muun muassa erilaiset asenteet, kuten odotukset sukupuolirooleista, tunteet sekä mielenterveyden tila. Esimerkiksi masennuksen on tutkittu rajoittavan emotionaalisen tuen tarjoamista toiselle vanhemmalle. Perheen sisäisistä tuen osoittaminen sekä

jatkuva kommunikointi tai puolestaan herkkyys konflikteihin ja vihamielisyys ovat vaikuttavia tekijöitä toimivaan tai toimimattomaan yhteisvanhemmuuteen. Yhteisvanhemmuuteen vaikuttavia ulkoisia tekijöitä voi olla esimerkiksi stressi sekä kyky sietää ulkopuolelta tulevia odotuksia ja paineita (Feinberg, 2003, 111–114.) Lisäksi yhteisvanhemmuuden rakentumisen taustalla vaikuttavat erilaiset palvelut ja vertaisryhmät sekä työ- ja perhepolitiikka (Kuusiahho ym., 2021, 22). Yhteisvanhemmuuden toimiminen on keskeistä sillä monet kansainväliset tutkimukset ovat osoittaneet lapsen hyvinvoinnin lisääntyvän, mikäli vanhemmat kykenevät toimivaan yhteistyöhön lapsen hoivan ja kasvatuksen suhteen (Terävä & Böök, 2019, 13). Hock ja Mooradian (2013) yhteisvanhemmuuden ulottuvuuksia on esitelty Kuviossa 1.

Kuvio 1 Yhteisvanhemmuuden ulottuvuuksia (Hock & Mooradian 2013)

3.2 Yhteisvanhemmuus isien näkökulmasta

Vastuun ottaminen vanhemmuudesta on katsottu alkavan isillä jo siinä kohtaa, kun raskautta suunnitellaan tai viimeistään lapsen odotusvaiheessa (Eerola & Mykkänen, 2014, 53). Yhteisvanhemmuuteen osallistumisella on paljon myönteisiä vaikutuksia isälle itselleen, lapselle sekä puolisolle. Lapsen näkökulmasta isän osallistuminen vanhemmuuteen vaikuttaa myönteisesti lasten fyysiseen, kognitiiviseen, emotionaaliseen sekä sosiaaliseen kehitykseen ja hyvinvointiin (Allen & Daly 2007, Kushner ym. 2014). Käytännön työ on osoittanut, että isiä motivoi ymmärrys siitä, kuinka tärkeä heidän roolinsa ja läsnäolonsa on lapsen kasvulle ja kehitykselle (Kettunen & Salonen, 2019, 68). Lisäksi osallistuessaan miehet kokevat tyytyväisyyttä ja hyvinvointia isänä, mutta myös puolisoina ja yhteisön jäseninä (Allen & Daly 2007, Kushner ym. 2014). Monet isät hoivaavat lasta yhdessä puolisoidensa kanssa alusta lähtien ja tätä he ovat perustelleet sillä, että se tuntuu oikealta ja he haluavat auttaa puolisoaan ja tutustua vauvaan, sillä vanhemmuus nähdään puolisoiden yhteisenä asiana (Eerola & Mykkänen, 2014, 16).

Isien aktiivinen läsnäolo lastensa elämässä on vahvistunut runsaasti viime vuosikymmenillä (Deave & Johnson, 2008, 3). Kun isä on mahdollisimman lähellä psyykkisesti sekä fyysisesti tulevaa lastaan, auttaa se sekä kumppanin stressinhallinnassa, että isän omassa sitoutumisessa vanhemmuuteen (Kettunen & Salonen, 2019, 68). Sitoutumista on pidetty keskeisenä mittarina määriteltäessä miesten osallistumista lastensa hoitoon ja hoivaan (Eerola & Mykkänen, 2014, 14). Sitoutumista voidaan Eerolan ja Mykkäsen (2014) mukaan tarkastella kolmesta eri näkökulmasta: kiintymys ja vuorovaikutus, fyysinen läsnäolo sekä saatavilla olo. Nämä näkökulmat tulevat esiin myös yhteisvanhemmuuden tutkimuksissa (Hock & Mooradian, 2013, Konoldin & Abidin, 2001, Feinberg, 2003, 111).

Yhteisvanhemmuus voi vaikuttaa myös negatiivisesti isän toimimiseen vanhempana. Sillä huolimatta siitä, että odottavat isät ilmaisevat osallistuvan isyyden tärkeyden ja heidän halunsa olla aktiivisesti mukana lapsensa elämässä, miehet kohtaavat usein haasteita uuden isän roolin ihanteen toteuttamisessa

(Kushner ym., 2014). Haasteena voi olla myös oman paikan löytäminen isänä (Eerola & Mykkänen, 2014, 15). Lisäksi miehen puoliso voi vaikuttaa isän vanhemmuuden toteutumiseen. Närvin (2014, 57) tutkimuksessa isät saattoivat kokea, ettei heillä ollut sananvaltaa eivätkä he olleet löytäneet omaa rooliaan päätöksessä vanhemmaksi tulosta. Mikäli miehet valitsevat aktiivisen ja osallistuvan isyyksimallin, heidän täytyy sopeuttaa omaa maskuliinisuuttaan isyyteen (Aalto, 2013, 188.)

Isyyteen sitoutumiseen vaikuttaa siis isän oma halu ja valinta, mutta myös isän suhde toiseen vanhempaan, tämän antama tila ja mahdollisuus isyyteen sitoutumiseen (Eerola & Mykkänen, 2014, 49). Miehiä on sukupuolten tasa-arvon sekä oman ja lastensa hyvinvoinnin tähden kannustettu ja tuettu työstämään identiteettiään isänä ja osallistumaan lastenhoitoon (Aalto, 2013, 187). Isät itse tuottavat halujensa, osaamisensa ja kykyjensä perusteella omaa isänä olemisen tapansa ja he luonnehtivat hyvän isän roolia perheessä läsnäolevaksi, jotka ovat mukana lastensa elämässä. Isyydessä keskeistä on myös herkkyyys lapsen tarpeille ja niiden asettaminen omien edelle. (Kushner ym., 2014.) Perheen kanssa vietettävää yhteistä aikaa pidetään arvokkaana ja isät haluavat olla osana perhe-elämää (Kushner ym., 2014). Eerolan ja Mykkäsen (2014, 60) tutkimuksen mukaan jaetun vanhemmuuden mahdollisuudet näyttäytyivät isille hyvin eri tavoin, ja roolien vaihdosta äitien kanssa jopa haaveiltiin.

3.3 Yhteisvanhemmuus äitien näkökulmasta

Isät ovat osallistuneet vanhemmuuteen viime vuosikymmeninä aktiivisemmin, mutta edelleen suurin osa äideistä toimii ensisijaisina vanhempina (Christopher, ym. 2015). Vanhemmuutta pidetään tärkeämpänä naisten, kuin miesten käsityksille itsestään (Simon, 1992): naiset kokevat äitiyden olevan jotain mitä he "ovat", isien kokiessa isyyden mitä he "tekevät" (Katz-Wise ym., 2010). On mahdollista, että äidit kokevat enemmän velvollisuutta ylläpitää johdonmukaista vanhemmuutta lastensa kanssa, koska he toimivat ensisijaisena vanhempina, kun taas isät saattavat kokea, että heidän vanhemmuutensa on

toissijaista, mikä antaa heille vapauden luottaa puolisoonsa (Christopher, ym. 2015). Yhteisvanhemmuutta haastaa myös ajatus, jossa naisten suurempi biologinen rooli synnytyksessä (raskaus, synnytys ja imetys) yhdistettynä kulttuurisiin äiti odotuksiin, asettaa heidät eri vanhemmuuden rooliin kuin miehet (Katz-Wise ym., 2010). ”Hyvä äitiys” edellyttää läsnäoloa ja intensiivistä hoivan antamista ja se nähdään ensisijaisena muiden antamaan hoivaan, usein myös isyyteen nähden (Närvi, 2014, 37).

Schoppe-Sullivan ja Mangelsdorf (2012) ovat tutkineet äitien tuen merkitystä isiä kohtaan. Kun äidit tukevat voimakkaasti isien osallistumista vauvan kanssa, he rohkaisevat suoraan isejä. Isät voivat vastata siihen suuremmalla osallistumisella ja vastavuoroisella tuella, mikä auttaa luomaan vahvemman yhteisvanhemmuuden dynamiikan. Myös isän tuella äitejä kohtaan on positiivisia vaikutuksia. Äidit kokevat yhteisvanhemmuutta suojelevana tekijänä isän näkemisen heitä tukevana kumppanina. Äidit pitävät osallistuvia ja tukea antavia isejä usein todisteena siitä, että heidän vanhemmuus ja keskinäinen suhde ovat turvallisia ja molempia tyydyttäviä. (Durtschi, 2017.) Silloin kun parisuhde näytti voivan huonosti, itsevarmat äidit heikensivät kumppanin toimimista vanhempana (Schoppe-Sullivan & Mangelsdorf, 2012). Parisuhteen laadun heikkenemisen on nähty olevan yhteydessä siihen, että äidit saattavat tuntea vähemmän luottamusta kumppaninsa vanhemmuutta kohtaan. Tämä puolestaan vaikuttaa yhteisvanhemmuuteen sitä heikentävästi (Christopher, ym. 2015).

Äitiyteen liitetään kulttuuristen käsitysten sisällä myös sosiaalisia paineita. Naisiin kohdistuu suuria paineita mukautua, saavuttaa ja noudattaa sosiaalisia määritelmiä ihanteellisesta äidistä, joka täyttää täydellisesti lapsensa tarpeet (Lévesque ym. 2020, 1939). Äidit kokevat yhteisvanhemmuuden jakautumisen usein enemmän omalla vastuullaan. He tuntevat enemmän vastuuta perheen vapaa-ajan suunnittelemisesta yhteenkuuluvuuden edistämiseksi. (Claxton & Perry-Jenkins, 2008.) Samalla kuitenkin naiset pitävät perheen vapaa-ajan suunnittelua ja ylläpitämistä todennäköisesti enemmän vastuuna kuin nautintona (Claxton & Perry-Jenkins, 2008). Äitien odotetaan

omistavan kaiken aikansa ja energiansa lapselleen, mutta he ovat silti itsenäisiä naisia, joilla on oma ura ja kiinnostuksen kohteet (Brown, 2010, Lévesque ym., 2020, 1939).

3.4 Yhteisvanhemmuuden hyödyt ja riskit

Jokainen perhe luo omat tapansa toteuttaa yhteisvanhemmuutta. Jotkut luovat tiukat, tarkasti noudatettavat toimintatavat toisten lähestyessä vanhemmuuden tehtäviä joustavasti, tilanteiden edellyttämällä tavalla (Feingberg, 2003). On kuitenkin tunnistettu kaksi keskeistä yhteisvanhemmuuden mallia, joista toisen voidaan sanoa ennustavan hyötyjä vanhemmille itselleen ja toisen puolestaan mahdollisia riskejä. Toinen malleista on yhteistyökykyinen yhteisvanhemmuus (*cooperative coparenting*), jossa vanhemmat tukevat toisiaan hoito- ja vanhemmuutta koskevissa päätöksissä. Toinen malli on nimetty kilpailevaksi yhteisvanhemmuudeksi (*competitive coparenting*), jossa toinen tai molemmat vanhemmat heikentävät aktiivisesti puolisonsa vanhemmuutta (McHale ym., 2000; Murphy, 2017, 918). Yhteisvanhemmuus koostuu siis ensisijaisesti vanhemmista, jotka avustavat toisiaan lasten hoitotehtävissä, ja kilpailevaan yhteisvanhemmuuteen liittyy todennäköisesti erimielisyyksiä hoitovelvollisuuksien suorittamisesta. Tutkijat väittävät, että puoliset, jotka tuntevat kestävää luottamusta ja kiintymystä toisiaan kohtaan, voivat olla taipuvaisempia toimimaan yhteisvanhemmuuteen. Yhteisvanhemmuus ei vaihtele vain laadultaan eli yhteistyökykyisyyden tai kilpailukyvyn mallin mukaan, vaan myös sen dynamiikan osalta, kuka tekee mitäkin. (Christopher, ym., 2015.) On kuitenkin tärkeä huomata, että näiden kahden mallin välissä on myös muita yhteisvanhemmuuden ulottuvuuksia, mutta mallien avulla pystytään havainnollistamaan ääripäitä.

Aktiivista osallistumista lapsen elämään ja yhteisvanhemmuuden toteutumista haastavat taloudelliset olosuhteet, vanhempainlomapolitiikka, oman ja puolison asenteet, tasa-arvo, sukupuoliroolikysymykset, henkilökohtaiset edut sekä vapaa-aika ja harrastukset. (Aitken, 2000; Barclay,

ym. Kushner ym. 2014). Isän ihanteellinen maskuliininen identiteetti elättäjänä rajoittaa mahdollisuuksia toteuttaa muita vanhemmuuden tapoja (Kushner ym. 2017), kuten koti-isyyttä. (Lévesque ym. 2020, 1939). Lammi-Taskulan (2013, 199) tutkimuksen mukaan, jos isä haluaa viettää aikaa lapsensa kanssa ja pitää samalla taukoa työelämän rasituksista, hänen mahdollisuutensa käyttää oikeuttaan vanhempainvapaaseen riippuvat usein äidin asenteista, jotka ovat puolestaan yhteydessä äidin sosioekonomiseen asemaan.

Yhteisvanhemmuutta hyödyttäväksi tekijäksi nähdään naisten oivallus siitä, että lapset voivat hyvin, vaikka he hellittävät omaa kontrolliaan suhteessa isään ja tämän tapaan olla lapsen kanssa (Kettunen & Salonen, 2019, 70). Onkin tutkittu, että lapsen äidin myönteinen asennoituminen miehen isyyteen tukee miehen isäidentiteettiä ja lisää hänen osuuttaan lapsen hoidossa (Eerola & Mykkänen, 2014, 51). Toisaalta miehen pystyessä osallistumaan aktiivisesti vauvan hoitoon, naisen epävarma työura ja halu lykätä lapsen hankintaa voi jättää osaltaan vain vähän tilaa miehen vanhemmuuden toteutumiselle (Närvi, 2014, 117). Mahdollisuus oman vanhemmuuden toteutumiseen ja miehillä isyyteen sitoutumiseen, tukevat sekä isän että äidin vanhemmuutta synnyttäen yhdessä jaettua vanhemmuutta (Eerola & Mykkänen, 2014, 51).

Haasteita yhteisvanhemmuuden toteutumiselle on löydetty vanhempain keskinäisestä suhteesta. Esimerkiksi yksi haitallisimmin ja näkyvimmin vaikuttavista tekijöistä on huono viestintä tai täysi kommunikoimattomuus. (Louttit ym., 2020.) Haitallisena nähdään myös emotionaalisen tuen puute vanhempain välillä sekä piittaamattomuus ratkaisukeskeisestä toimintatavasta ja kompromisseista (Louttit ym., 2020.) Lévesquen ym. (2020, 1943) yhteisvanhemmuustutkimuksessa haastavaksi koettiin puolestaan kumppanin ja vanhemmuuden roolin tasapainottelu. Vanhemmuusrooli vei kaiken tilan kumppanin roolin kustannuksella. Kun vanhemmuuden rooli nousi etusijalle, vauvan rutiineista ja vauvan tarpeiden täyttämistä tuli ensisijainen tehtävä. Tämä jätti huomattavasti vähemmän tilaa kumppanin ja parisuhteen tarpeiden huomioimiselle.

Vanhempien sitoutumista, neuvottelua ja keskinäistä yhteistyötä pidetään siis toimivan ja hyötyjä tarjoavan yhteisvanhemmuuden ytimenä. Monet tutkimukset (esim. Feinberg, 2003, Kushner ym., 2014, Levesque ym., 2020) tukevat sitä, että toimiva yhteisvanhemmuus tukee parisuhteen laatua, vanhempien tasa-arvoista vanhemmuutta sekä vanhempien ja vauvan hyvinvointia. Haasteelliset ja kuormittavat tekijät ovat osa vanhemmuutta, mutta yhteisvanhemmuutta pidetään keskeisenä suojatekijänä kuormittavien tilanteiden keskellä. (Kuusiahho ym., 2021.) Niin vanhempien keskinäinen tuki, kuin ulkopuoleltakin tuleva tuki on tehokas ennaltaehkäisykeino, joten esim. neuvolassa on tärkeää kannustaa molempia vanhempia sitoutumaan, osallistumaan ja tukemaan toisia (Kuusiahho ym., 2021).

4 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

4.1 Tutkimustehtävä

Odotuksia tulevasta vanhemmuudesta on tutkittu ensimmäistä lastaan odottavilta vanhemmilta toistaiseksi melko vähän. Tutkimuksemme keskittyikin esikoistaan odottavien äitien ja isien käsityksiin toimivasta yhteisvanhemmuudesta. Sen lisäksi selvitimme, miten äitien ja isien käsitykset eroavat toisistaan sekä tarkastelimme yhteisvanhemmuuden tuomia hyötyjä ja riskejä vanhempien käsitysten perusteella. Tutkimuskysymyksemme ovat:

1. Millaisia käsityksiä odottavilla isillä ja äideillä on toimivasta yhteisvanhemmuudesta?
2. Millä tavoin nämä käsitykset yhtenevät ja eroavat toisistaan?
3. Minkälaisia hyötyjä ja riskejä odottavat vanhemmat käsittävät yhteisvanhemmuudessa olevan?

4.2 Tutkimuskonteksti

Laadullisen lähestymistavan avulla on mahdollista tunnistaa asioita tutkimukseen osallistujien näkökulmasta ja ymmärtää merkityksiä, joita he antavat (Hennink, ym., 2020). Tämä tutkimus on kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus ja se sopi parhaiten tutkimukseemme, sillä tutkimuskysymysten kannalta oleellista oli päästä kiinni tutkittavan omiin käsityksiin yhteisvanhemmuudesta ja pyrkiä ymmärtämään sitä kautta yhteisvanhemmuuden käsitettä ilmiönä. Laadullisessa tutkimuksessa pyritään kuvaamaan jotain ilmiötä tai tapahtumaa sekä selittämään ja ymmärtämään sitä yleistyksien sijaan (Tuomi & Sarajärvi, 2018, Kananen, 2017, 35). Tärkeää laadullisen tutkimuksen tekemisessä on muistaa, että jokaisella tutkittavalla on käsitys todellisuudesta yksilöllisestä näkökulmasta (Erlingsson & Brysiewicz, 2013). Tässä tutkimuksessa tutkittavien käsityksiä ei voida yleistää, vaan pyrimme selittämään tutkittavien vastauksia niin kuin he yhteisvanhemmuuden

käsittävät. Tutkimuksen eri vaiheissa on pyritty hyödyntämään laadulliselle tutkimukselle ominaisia piirteitä ja pyrimme antamaan kattavat perustelut tehdyille valinnoille.

Fenomenografisen tutkimuksen tarkastelun kohteena ovat ihmisten erilaiset käsitykset tutkittavasta ilmiöstä (Kettunen, 2021) ja niiden erilaiset ymmärtämisen tavat (Huusko & Paloniemi, 2006). Lisäksi tavoitteena on kuvailla, analysoida ja ymmärtää käsitysten välisiä suhteita (Kettunen, 2021) sekä tutkia niiden eroavaisuuksia (Huusko & Paloniemi, 2006). Fenomenografiassa tunnistetaan, että yksilöillä voi olla useampi kuin yksi käsitys jostakin ilmiöstä, ja että heidän käsityksensä voivat muuttua ajan kuluessa tai jopa eri tilanteissa (Kettunen, 2021). Tässä tutkimuksessa tutkimuksen kohteena olivat isien ja äitien käsitykset ja ne käsitykset kuvaavat tutkittavien käsityksiä tutkimusaiheesta tietyssä ajassa. Vaikka tämän myötä tutkimuksemme mukailee fenomenografista tutkimusta, sitä ei kuitenkaan ole toteutettu kyseisen tutkimusmetodin mukaisesti, vaan aineisto on analysoitu sisällönanalyysin periaattein.

4.3 Tutkimukseen osallistujat ja tutkimusaineisto

Tutkimuksen aineisto on osa Suomen Akatemian rahoittamaa ja Jyväskylän yliopiston sekä Jyväskylän ammattikorkeakoulun toteuttamaa kansainvälistä tutkimushanketta: ”Yhteisvanhemmuuteen oppimassa: Vertaileva pitkittäistutkimus yhteisvanhemmuuden rakentumisesta vanhemmuuteen siirtymävaiheessa (CopaGloba)”. Tutkimuksessamme tarkastelemme CopaGloba- tutkimushankkeen vanhempien odotusvaiheen haastatteluita. Tutkimushanke ajoittui vuosille 2019-2023 ja odottavien parien aineiston keruu aloitettiin keväällä 2020. (CobaGloba-tutkimus.) Odotusvaiheen haastatteluissa oltiin kiinnostuneita siitä, mitä vanhemmat ajattelevat yhteisvanhemmuudesta ja miten yhteiseen vanhemmuuteen oppiminen toteutuu vanhemmuuteen siirtymävaiheessa. Tarkemmin aineistomme käsitteli äitien ja isien toiveita ja odotuksia tulevasta yhteisvanhemmuudesta. Haastattelukysymykset käsittelivät

vanhempien toiveita liittyen tulevaan yhteistyöhön sekä odotuksia, kuinka toiveet tulevat toteutumaan. Lisäksi haastatteluissa pyydettiin vanhempia kertomaan odotuksistaan puolisolta saatavaan tukeen sekä suunnitelmista lastenhoitojärjestelyihin liittyen. Yhteiseen vanhemmuuteen liittyen vanhemmilta selvitettiin toiveita parisuhteen näkökulmasta ja heidän käsityksiään yhteisvanhemmuuden hyödyistä sekä riskeistä.

Tutkimushankkeen ensimmäisessä vaiheessa odottavat vanhemmat osallistuivat haastatteluihin, jotka toteutettiin etäyhteyksin ja vanhemmille sopivana ajankohtana noin 1-3 kuukautta ennen laskettua aikaa. Haastattelut olivat yksilöhaastatteluja eli molemmat vanhemmat haastateltiin erikseen. Yksi haastattelu kesti kokonaisuudessaan noin tunnin. Vanhempia kehoitettiin keskustelemaan haastatteluista toistensa kanssa vasta molempien haastattelujen jälkeen, sillä näin tutkittavilta pyrittiin saamaan mahdollisimman omakohtaisia käsityksiä ja vastauksia haastattelun kysymyksiin. Haastatteluaineisto tuki parhaiten tämän tutkimuksen tarkoitusta, sillä sen avulla on mahdollista päästä syvemmin kiinni tutkittavien käsityksiin aiheesta. Copagloba-hankkeessa käytettiin harkinnanvaraista otantaa ja 60 tutkittavaa valikoituivat koulutustaustan, kaupunkiympäristön ja kielen perusteella. Tähän tutkimukseen otimme mukaan koko aineiston: 60 tutkittavaa, eli 30 heteropariskuntaa. Haastateltavien ikä vaihteli 24 ja 38 ikävuoden välillä. Tutkittavat edustivat erilaisia koulutustaustoja ja ammatteja, aina opiskelijoista ammattitutkintoon ja tohtorikoulutukseen asti.

Aineiston määrä on kvalitatiivisessa tutkimuksessa tutkimuskohtainen ja vastauksia tarvitaan sen verran, kun aiheen kannalta on merkityksellistä (Eskola & Suoranta, 1998). Valitsimme tähän tutkimukseen 30 äitien ja 30 isien haastattelua, koska käsittelimme vain yhtä haastattelurungon osa-aluetta (toiveet ja odotukset liittyen yhteiseen vanhemmuuteen). Kettusen ja Tynjälän (2018) mukaan laadullisessa aineistossa ei ole ylärajaa, mutta tiedon määrän on pysyttävä hallittavissa. Siksi haastatteluaineiston rajaaminen yhteen osa-alueeseen oli tärkeää, sillä halusimme saada vastauksia spesifisti tähän tutkimukseen. Toisaalta, halusimme saada kokonaisvaltaisen käsityksen

haastateltujen vanhempien odotuksista ja toiveista. Yksi tapa aineiston riittävydestä on tarkastella sitä saturaation eli kylläntymisen näkökulmasta (Eskola & Suoranta, 1998; Tuomi & Sarajärvi, 2018.) Vaikka haastatteluissa tuli esiin paljon samanlaisia ajatuksia vanhempien välillä, halusimme myös varmistua aineistomme kattavuudesta ja siksi otimme mukaan runsaan määrän haastatteluja. Tutkittavat nimettiin satunnaisessa järjestyksessä Ä1, Ä2, I1 ja I2 jne.

4.4 Aineiston analyysi

Tutkimuskysymyksemme suuntasi valitsemaan aineiston analyysimenetelmäksi aineistolähtöisen analyysin. Aineistolähtöisessä analyysissä pyritään luomaan tutkimusaineistosta teorettinen kokonaisuus. Aikaisemmillä havainnoilla, tiedoilla tai teorioilla tutkittavasta ilmiöstä ei pitäisi olla mitään tekemistä analyysin toteuttamisen tai lopputuloksen kanssa. (Tuomi & Sarajärvi, 2018.) Tämän vuoksi on hyvä tiedostaa omat ennakko-oletukset sekä mahdolliset mielipiteet ilmiöön liittyen. Aineistolähtöisen analyysin tavoitteena oli päästä sisälle siihen kontekstiin, jossa vanhemmat luovat merkityksiä toimivalle yhteisvanhemmuudelle. Tutkimuksen luonnetta ja tarkoitusperää ajatellen oli tärkeää ymmärtää, että tutkittavat voivat kokea tutkittavan ilmiön hyvin eri tavoin.

Aineistolähtöiseksi analyysiksi valitsimme sisällönanalyysin. Sisällönanalyysin avulla pyritään saamaan tutkittavasta ilmiöstä kuvaus tiivistetyssä ja yleisessä muodossa (Tuomi & Sarajärvi, 2018). Analyysi alkaa aineistoon perehtymisellä, jolloin tutkija tulee tietoiseksi aineiston sisällöstä. Aktiivisella lukemisella aineistoa tulkitaan ja kyseenalaistetaan sekä syvennetään kokonaiskuvaa (Hennink, ym., 2020, Laine, 2018). Aloitimme aineiston analyysin lukemalla aineistoa useampaan kertaan, jotta hahmotimme paremmin niiden sisällön ja niin, että molemmat meistä lukivat sekä äitien että isien aineistot. Myös Erlingsson ja Brysiewicz (2017) korostavat haastattelujen uudelleen lukemista, jotta tutkija varmistuu käsityksen kokonaisuudesta.

Heidän mukaansa jo tässä vaiheessa on mahdollista jäsentää ajatuksia siitä, minkälaisia pääkohtia aineistosta on löydettävissä.

Sen jälkeen koodasimme aineiston värikoodein niin, että tietty väri kuvasti tietynlaista asiayhteyttä. Päätimme, että asiayhteydestä koodataan joko muutama sana tai korkeintaan kaksi lausetta, jotta emme menetä asiayhteyttä. Koodaamisessa on kyse aineiston ensivaiheen järjestämisestä ja luokittelusta, josta edetään varsinaiseen analyysiin. Tätä hyödynnetään myöhemmin aineiston osia yhdistelemällä tai erottelemalla aineistoa esimerkiksi asiayhteyden tai lauseiden mukaan. (Juhila, 2021.) Koodauksen täytyy olla johdonmukaista eri koodien välillä (Hennink, ym., 2020) ja tätä johdonmukaisuuden säilymistä pyrimme tukemaan tutkijatriangulaatiota hyödyntämällä. Koodauksen jälkeen muutimme koodatut kohdat pelkistetyiksi ilmauksiksi eli pyrimme tiivistämään koodin muutamaaan sanaan. Tätä vaihetta on esitelty Taulukossa 1, jossa esimerkkinä on yhteisvanhemmuuden hyödyt.

Taulukko 1 Pelkistettyjen ilmausten muodostuminen

Alkuperäiset vastaukset	Pelkistetyt ilmaukset
<p>“Osittain niinkun varmasti molemmille tekee ihan hyvää et saa myös niit omii juttuja tehdä rauhassa ja ja voi tavallaan hetkeks niinkun unohtaa sen perhe-elämän ja keskittyä olemaan oma itsensä että uskon et se on niinkun molemmille ihan itselleen hyväksi”</p>	<p>Oma vapaa-aika</p>
<p>“Mää haluaisin että et se lapsi niinku ku se näkee miten vanhemmat on vuorovaikutuksessa keskenään omassa parisuhteessa ja omassa yhteistyössä, ni mä haluaisin et se sais sellasen mallin että, et ne vanhemmat niinkun, niitten kuuluu arvostaa toisiaan”</p>	<p>Hyvän vuorovaikutuksen malli</p>
<p>“Lapsel on sitte niinkun vakaampi ja mukavampi ympäristö et jos me toimitaan yhteisin ajatuksin tai et meil niinkun se yhteistyö toimii niin se, mä luulen että sen niinkun lapsen kokemus sit meistä on semmonen niinkun vakaa ja rauhallinen et sil on turvallinen olo.”</p>	<p>Turvallinen kasvuympäristö.</p>

Tämän jälkeen aloimme jäsentämään pelkistettyjä ilmauksia, joita olimme koodauksista muodostaneet. Yksittäisten ilmauksien kautta jäsennellään alaluokkia ja tämän jälkeen alaluokat yhdistellään yläluokiksi ja sen jälkeen edelleen pääluokiksi (Tuomi & Sarajarvi, 2018). Alkujäsentelyn jälkeen värikoodien avulla pystyimme liikuttelemaan pelkistettyjä ilmauksia yhteen niin, että samanväriset eli samaa asiayhteyttä kuvaavat ilmaukset tulivat aineistossa peräkkäin. Tämän jälkeen verraten ja arvioiden koodeja pyritään yhdistämään (Erlingsson & Brysiewicz, 2017). Samanvärisistä ilmauksista muodostettiin alaluokkia perustuen asiayhteyksien samanlaisuuteen ja kun yhden värin kaikki ilmaukset oli jaettu alaluokkiin, nimesimme kaikkia

alaluokkia kuvaavan yläluokan. Lopuksi nimesimme yksi tai kaksi pääluokkaa kuvaamaan kaikkia yläluokkia (Liite 1).

Hyödynsimme analyysissä tutkijatriangulaatiota, joka tarkoittaa, että kaksi tai useampi tutkija tutkii samaa ilmiötä (Tuomi & Sarajärvi, 2018). Ensimmäisen tutkimuskysymyksen kohdalla jaoimme aineiston niin, että toinen meistä toteutti analyysin äitien aineistolle ja toinen isien aineistolle yllä esitetyn tavan mukaan. Kun analyysi oli valmis, vaihdoimme aineistot toisinpäin ja toteutimme analyysin uudestaan edelleen samalla tavalla edeten. Tällä pyrimme vahvistamaan analyysin luotettavuutta ja varmistamaan, että saamme analyysin avulla samankaltaiset tulokset. Erlingsson ja Brysiewicz (2017) tuovat esiin, että koodaus ja luokittelu eivät ole kertaluonteisia tapahtumia, vaan ne muovautuvat pikkuhiljaa. Lopulta molemmista aineistoista oli kaksi analyysia, jotka yhdistimme yhdeksi analyysiksi yhteisen pohdinnan ja harkinnan avulla niin, että analyysi kuvasi lopullisia tuloksia. Erlingsson ja Brysiewicz (2017) korostavat yhteisen keskustelun merkitystä. Toisen tutkimuskysymyksen kohdalla jaoimme aineiston tutkimuskysymyksen mukaan hyötyihin ja riskeihin, jossa hyödynsimme sekä äitien että isien haastatteluja ja toteutimme analyysin edelleen samalla tavalla. Tämän tutkimuskysymyksen kohdalla emme erotelleet aineistoa sukupuolen mukaan, sillä halusimme saada kokonaiskuvan pariskuntien vastauksista. Lisäksi aineistoa lukiessamme huomasimme, että äitien ja isien aineistot eivät eronneet merkittävästi toisistaan. Kaikki vastaukset analysoitiin samalla tavalla (ks. Liite 1).

Äitien sekä isien aineistoista muodostimme neljä eri luokkaa, jotka kuvasivat heidän käsityksiään tulevasta yhteisvanhemmuudesta. Nämä luokat olivat 1. **Puolison vanhemmuuden tukeminen**, 2. **Toimiva yhteistyö**, 3. **Vastuiden jakaminen**, 4. **Parisuhteen ylläpitäminen**. Lisäksi äitien aineistosta muotoutui viides luokka, joka oli **Molempien vanhempien uran huomioiminen**. Kaikki nämä yläluokat yhdistyivät yhdeksi pääluokaksi: **Odotukset ja toiveet toimivan yhteisvanhemmuuden toteutumiseen**. Yhteisvanhemmuuden hyötyjä ja haittoja kuvattiin neljän luokan avulla: **Lapsen turvallinen vs. turvaton kasvuympäristö**, **Vanhempien jaksaminen vs. kuormittuminen**, **Parisuhteen**

vahvistuminen vs. heikentyminen sekä **Perheen hyvinvointi vs. vastoinkäymiset**. Pääluokiksi muodostui tutkimuskysymystä mukailien **Yhteisvanhemmuuden hyödyt** ja **Yhteisvanhemmuuden riskit**, joihin molempiin sisältyi kaikki neljä yläluokkaa (ks. Liite 1).

4.5 Eettiset ratkaisut

Hyvä tieteellinen käytäntö tarkoittaa rehellisyyttä, huolellisuutta ja tarkkuutta tutkimuksen kaikissa vaiheissa (Vuori, 2021). Käyttämällemme CopaGloba-hankkeelle on tehty eettinen ennakoarvio mahdollisten haittojen ennakoimiseksi. CopaGloba-hankkeen aineistoa koskien allekirjoitimme sitoutumislomakkeen aineistoon liittyvistä oikeuksista ja vastuista. Lisäksi tekijänoikeus- ja salassapitoasiat kirjasimme aineistonkeruusuunnitelmaan. Tällä varmistimme, että tunnemme aineiston hallussapitoon ja käsittelyyn liittyvän lainsäädännön. Eettisesti kestävä tutkimus pyrkii siis maksimoimaan hyödyt ja minimoimaan syntyvät haitat (Fingerroos & Kokko 2022, 85).

Yleisten eettisten periaatteiden mukaisesti tutkimuksessa tulee kunnioittaa tutkittavien ihmisarvoa, yksityisyyttä, itsemääräämisoikeutta ja muita oikeuksia (Vuori, 2021). Nämä ovat Kuulan (2015) mukaan ihmisen kunnioittamista ilmentäviä arvoja, ja täten keskeinen lähtökohta ihmistieteissä, kuten myös tutkimuksessamme. Yksityisyyttä suojelemme varmistamalla, ettei kukaan tutkittavista ole tunnistettavissa tutkimuksesta. Olemme poistaneet haastatteluvastauksista alkuperäiset vastaajakoodit ja muuttaneet tilalle toiset koodit. Vastauksia on käsitelty erikseen, jotta pariskuntia ei voi yhdistää toisiinsa. Itsemääräämisoikeus on otettu huomioon hankkeen osalta jo osallistumisen vapaaehtoisuudella.

Henkilötietoja sisältävän tutkimusaineiston käsittelyä ohjaavat suunnitelmallisuus, vastuullisuus ja lainmukaisuus (Tutkimuseettinen neuvottelukunta, 2021). Tutkimuksessamme suunnitelmallisuus tarkoittaa, että otamme huomioon tutkimusaineiston käsittelyyn liittyvät riskit tutkittavien ja muiden henkilöiden kannalta. Suunnitelmallisuudella edistämme myös

kestävien tiedonhankinta-, tutkimus- ja arviointimenetelmien käyttöä. Vastuullisuus kattaa koko tutkimusaineiston työstämisen, säilyttämisen ja julkaisemisen. Käsittelimme aineistoa ainoastaan salanasuojatulla U-asetelmalla, emmekä luovuttaneet aineistoja ulkopuolisille. Lainmukaisuus puolestaan tarkoittaa lainsäädännön noudattamista tutkimuksen eettisistä kysymyksistä tietosuojaohjeisiin asti. Noudatimme salassapitovelvoitetta ja viittaamme asianmukaisin tavoin aiempaan tutkimustietoon sekä tutkijoiden julkaisuihin. Lisäksi pyrimme tuottamaan uutta ja merkityksellistä tutkimustietoa, joka sisältyy tutkimuksen eettisyyteen ja keskeisiin arvoihin (Vuori 2021).

Tutkimusetiikkaan kuuluu myös asiakirjojen sekä tiedostojen asianmukainen säilyttäminen ja tuhoaminen (TENK 2021). Kaikki tutkimukseen liittyvät sähköiset tiedostot säilytetään yliopiston suojatussa tallennusjärjestelmässä. Kun tutkimus valmistui, aineistot tuhottiin tietoturvalisella tavalla.

5 TULOKSET

5.1 Odottavien äitien käsityksiä toimivasta yhteisvanhemmuudesta

Äitien aineistosta oli tulkittavissa viisi luokkaa, jotka kuvasivat heidän käsityksiään toimivasta yhteisvanhemmuudesta. Näitä luokkia olivat 1. **Puolison vanhemmuuden tukeminen**, johon sisältyi henkinen tuki sekä molempien vanhempien jaksaminen, 2. **Toimiva yhteistyö**, johon liittyi muuan muassa tiimihenki, kommunikaatio ja yhteiset kasvatukselliset näkemykset, 3. **Vastuiden jakaminen**, johon äitien mukaan liittyi esimerkiksi kotitöistä ja vanhemmuudesta sopiminen, 4. **Parisuhteen ylläpitäminen**, jossa äitien mukaan tulisi muistaa huomioida kumppani sekä parisuhde sekä 5. **Molempien vanhempien uran huomioiminen**, johon äidit liittivät työelämään palaamisen sekä kodin ja työn tasapainon.

Puolison vanhemmuuden tukeminen

Ensimmäisen luokan, *Puolison vanhemmuuden tukeminen*, mukaan toimivassa yhteisvanhemmuudessa puolison tuen tarpeisiin vastaaminen ja kumppanin vanhemmuuden tukeminen olisivat osa puolison roolia. Odottavat äidit vertasivat puolison roolia ”tukihenkilönä toimimiseen” ja erityisesti henkinen tuki koettiin tärkeäksi: ”No mä toivon et kumppani valaa muhun uskoo niis kohissa ku mä epäröin omaa äitiyttäni” (Ä27). Luottamus liitettiin myös osaksi henkistä tukea: ”jos toinen ei jaksa tai pysty niin pystyy luottaa siihen et toinen on siellä niinkun tukena” (Ä15). Yhteisvanhemmuudessa puolisolta odotettiin kaunista kohtelua:

Et ehkä se että ehkä tärkeimpänä jotenkin se niinkun myös toistemme kunnioittaminen ja huomioiminen siin vanhemmuudessa ja tukeminen siinä vanhemmuudessa. (Ä11)

Kauniiseen kohteluun sisältyisi lisäksi odottavien äitien mukaan positiivinen toisen kohtaaminen ja ymmärtäväinen asenne: ”toivon et pääasiassa niin suhtaudutaan myönteisesti toiseen” (Ä17). Kumppanin kunnioitus ja

arvostaminen sekä puolisona, että vanhempana nähtiin lisäävän kumppanilta saatavaa henkistä tukea: “muistettais olla tota kohteliaita toisiamme kohtaan”(Ä3). Konkreettisia keinoja henkisen tuen osittamiseen puolisoa kohtaan olisivat muun muassa tsemppaaminen, kuunteleminen, yhteinen huumorintaju sekä kiittäminen: “muistettais kiittää, kiittää toista pienistäkin asioista” (Ä7). Äiti (Ä29) kuvailee oman esimerkin kautta puolison arvostamista arjessa:

Sit se että niinkun arvostetaan toisiamme niinkun vanhempina et vaikka olis vähän erilaisia näkemyksiä välillä niin sitte tota odottais niinkun löytää se toisenkin näkökulma ja arvostaa sitä että ei kumpikaan tavallaan vaan pitäisi omia ajatuksiaan ehkä täysin oikeina automaattisesti ilman keskusteluja. (Ä29)

Jotta puolison vanhemmuuden tukeminen toteutuisi, olisi odottavien äitien mukaan huolehdittava myös riittävästi jaksamisesta. Siihen äidit näkivät liittyvän omaan vapaa-ajan mahdollistumisen, riittävän levon saamisen sekä väsymisen ehkäisemisen. Vapaa-ajan mahdollisuus nähtiin niinä hetkinä, kun isä pystyisi hoitamaan lasta. Äiti (Ä7) kuvasi esimerkkitilannetta, jolloin isällä tulisi olemaan tilaisuus lähteä töistä aikaisemmin ja hoitaa vauvaa esimerkiksi kolme tuntia, jolloin äiti saisi tehdä omia juttuja. Toisaalta odottavat äidit toivat esiin vapaa-ajan mahdollistumisen myös isälle, joka töiden jälkeen tulisi avuksi kotitöihin ja vauvan hoitoon liittyen. Äidit (Ä2 & Ä4) ymmärtävät arkea isän näkökulmasta, kuinka raskasta voisi olla käydä töissä ja töiden jälkeen huolehtia vauvasta sekä kodista. Isän riittävä palautuminen voisi hankaloitua ja toisaalta se voisi viedä aikaa pois vauvan luota:

Töissä tai kotona on tosi vaikee jaksaa jos, että jos sä teet niinkun aamusta iltaan ja viikonloppusin aina jotain (töitä tai kotiin ja vauvaan liittyviä vastuita) etkä tavallaan ehdi palautuun siin välissä niin sun on vaikee jaksaa missään niissä osa-alueissa. (Ä2)

Hän kuitenkin toivoo sitten saavansa hyvät unet ja just myöski aikaa siihen palautumiseen, mikä on ehkä sitten pois siitä lapsenhoidosta niinkun. (Ä4)

Levon ja unen saaminen odottavien äitien mukaan vaikuttaisi merkittävästi jaksamiseen arjessa. Äidit kuvasivat toiveitaan siihen, että molemmilla vanhemmilla olisi mahdollisuus päästä aika ajoin lepäämään: “jaettais öitä jolloin

molem, tai niinkun jompikumpi saa nukuttua niinku kokonaisen yön jotta me jaksetaan paremmin” (Ä12). Toisaalta, jotta yhteisvanhemmuus toimisi ja jaksamista olisi riittävästi, täytyy molempien vanhempien ehkäistä arjesta väsähtämistä. Äidit toivat esiin, kuinka tärkeää on huolehtia itsestään sekä pyytää apua tarvittaessa: “voidaan ensinnäkin avoimesti puhua sellasesta väsymyksestä” (Ä16). Äiti (Ä22) kertoo väsymyksen vaikutuksesta kommunikaation vaikeutumiseen, joten omista tunteistaan olisi kerrottava puolisolalle suoraan:

Yhtälaillaahan väsy häneenkin vaikuttaa että että niinkun itseenikin että ei varmasti kaikkia signaaleja voi huomata ellei niitä sitten pysty tuomaan ite esiinkin että ei hän voi niinkun mun pään sisälle nähdä että uskosin kyllä että jos vaan itse saan suuni auki ja sanottua jos ymmärrän oman tilani niin kyllä hänestä tukea saa. (Ä22)

Oman jaksamisen lisäksi yhteisvanhemmuudessa odottavat äidit nostivat esiin myös puolison jaksamisesta huolehtimisen. Puolison väsymistä voisi ehkäistä pitämällä silmällä toisen voimavaroja, muistuttamalla toistakin lepäämään sekä molemminpuoleisella tilannetajulla: “molemmat suojellaan toisiimme siltä alkuvaiheen väsymykseltä ja stressiltä” (Ä14), “toisen voimavarojen huomioimista et voi ehkä ite ottaa enemmän vastuuta tietys kohtaa” (Ä28). Lisäksi äiti (Ä26) kuvaa yhteistä tilannetajua, jolloin puoliso huomioisi toisen olemuksesta sen hetkisiä tarpeita ilman erillistä avun pyytämistä:

Et ei pelkästään et minä joutuisin vaikka aina pyytämään sitä apua vaan että toinen osais myös sanoa että hei, näyttää, näyttää siltä et läheppä käymään vaikka kaupassa tai, tai niinkun mene, meneppäs vähäks aikaa lenkille tai mikä se nyt onkaan ikinä tai nukkumaan tai lukemaan kirjaa että toivon, toivon sellasta niinku pelisilmää ja sellasta meidän yhteistä tilannetajua. (Ä26)

Toimiva yhteistyö

Toisen luokan sisältöä, *Yhteistyön toimivuuden puolisoitten välillä*, odottavat äidit kuvailivat muun muassa tiimihengen ja yhteisen projektin näkökulmista. Tiimihengen nähtiin rakentuvan yhdessä haasteiden kohtaamisessa sekä vastoinkäymisten ylittämässä: “mä toivon et se ois niinkun semmosta yhteen hiileen puhaltamista” (Ä7). Äiti (Ä11) sanoo suoraan, että “no minä toivon että me olemme tiimi”. Seuraavassa aineistokatkelmassa kuvataan vanhemmuuteen

liittyvien haasteiden kohtaamista, joihin hyvän tiimihengen vallitessa niitä kohdataan yhdessä:

Vähän tämmösenä parivaljakkona suurta haastetta vastaan, toivon, toivon että todella sitä että me, me niinkun yhdessä tietyllä tavalla niinkun tartutaan siihen haasteeseen. (Ä18)

Yhteisvanhemmuudesta tulee yhteinen projekti, kun asioita opetellaan ja pohditaan yhdessä, vanhemmuutta toteutetaan yhdessä ja lasta koskevat päätökset tehdään yhdessä: "mä toivon että me pystytään mahdollisimman paljon just kotona tekemään yhdessä" (Ä4). Äiti (Ä10) kuvaa toivettaan siitä, että vanhemmuus toteutuisi yhdessä, eikä niin, että toinen vanhempi olisi mitenkään ensisijainen vanhempi. Äiti (Ä8) kuvaa yhdessä opetteluun näkökulmaa ja tuo esiin, että mies voi tietää lasten hoidosta jopa enemmän, kuin äiti, joten vastavuoroinen kyseleminen ja ohjaaminen mahdollistaa yhteisen opetteluun:

Enemmän niinkun sellasta et me opeteltais yhdessä miten sitä hoietaan kun mää en tiää vauvoista mitään ja mies tietää vähän ni ehkä mä voin sit siltäki kysyä et miten tää toimii. Mutta joo, semmosta yhdessä opettelua niinkö. (Ä8)

Toimiva yhteistyö olisi odottavien äitien mukaan saumatonta ja joustavaa. Se tulisi sujumaan ilman sen suurempia riitoja ja yhteistyön tekeminen on helppoa. "no tietysti et se ois sellast jouhevaa helppoo yhestoimimista" (Ä1). Tiimihengen ja yhteisen projektin lisäksi toimivaan yhteistyöhön äidit liittivät vahvasti kommunikaation toteutumisen. Toimiva kommunikaatio toteutuisi avoimella vuorovaikutuksella ja kompromissien teolla. Keskusteluyhteyden säilyttäminen vaatisi paljon keskustelua ja omien asioiden ääni puhumista: "toivon et me voiaan kokoajan jutella asioista ja käyä myöskin niitä asioita läpi tavallaan sitä mukaan kun ja omista tuntemuksista ja fiiliksistä" (Ä5). Toimivan kommunikaation avulla olisi myös mahdollista päästä kiinni toisen toiveisiin ja odotuksiin. Äiti (Ä21) kuvaa kommunikaation hyödyntämistä ristiriitatilanteissa:

Kyllä siellä tulee kinasteltua ja totanoin niin öö mutta sit samalla ni mie oletan että koska myö ollaan kuitenkin aika hyviä kommunikoimaan niin niin myö pystytään niinku selvittämään selvittämään ne asiat. (Ä21)

Samansuuntaiset näkemykset liittyen elämää ja kasvatusta kohtaan nähtiin yhtenä toimivan yhteistyön perusedellytyksenä. Elämänarvojen yhteensovittaminen määrittäisi yhteisen vanhemmuuden toteutumista ja myös toimiva keskusteluyhteys olisi tässä avainasemassa: "samanlaiset elämänarvot ja kaiken muun ollaan puhuttu niin aika yksin kyllä menny" (Ä16). Kasvatuksellisissa näkemyksissä odottavat äidit toivoivat selkeitä yhteisiä pelisääntöjä ja yhteistä linjaa siitä, miten lasta tulisi hoitaa ja kasvattaa: "oikeesti tehään yhteistyötä eikä sabotoida toisen, toisten tekemisiä ja että ois semmonen yhteinen linja asioissa" (Ä4). Jos kasvatukselliset näkemykset kuitenkin eroaisivat toisistaan, äidit toivat toivettaan esiin siitä, että lasten edessä olisi kuitenkin mahdollista säilyttää yhteisrintama. Jotta vanhemmat voisivat löytää yhteisen linjan kasvatukseen, täytyisi omista näkemyksistä keskustella puolison kanssa, sillä ne eivät voi muodostua yhtäkkiä:

Ihan varmasti joudutaan keskustelemaan, että mitenkäs näissä asioissa toimitaan ihan oikeesti silleen että ollaan yhteisesti samaa mieltä, et varmaan semmonen keskusteleminen on se oleellinen sitten siellä oikeesti, että sit se löytyy se oikee linja ja ajatus ja malli sit siellä arjessa ihan oikeesti, että tuskin se silleen taikaiskusta oikeesti löytyy että nyt, nyt ollaan vanhempia ja nyt me toimitaan näin, saman lailla, et en, en usko että sitä tapahtuu mutta sit pitää vaan keskustella ja löytää se yhteinen näkemys. (Ä17)

Vastuiden jakaminen

Kolmas luokka eli *Vastuiden jakaminen*, toteutuisi odottavien äitien mukaan kotitöiden sekä vanhemmuuden jakamisena. Kotityöt, kuten siivous ja kaupassa käynti nähtiin jakautuvan molemmille vanhemmille tasapuolisesti. Äidit toivoivat tasapuolista jakoa niin, että esimerkiksi kun toinen vanhemmista on töissä, toinen siivoaa tai kun toinen käy kaupassa toinen on lapsen kanssa: "että se, se ei ei tulis semmosta että toinen hoitaa enemmän ja toinen vähemmän" (Ä5). Nämä jaot eivät myöskään olleet sidottuja sukupuoleen tai eroteltu äidin tai isän tehtäviin: "näin äkkiseltään ei tuu niinkun sillain mieleen mitään mikä ois niinkun automaattisest rajattu vaan toiselle" (Ä12). Toisaalta äidit toivat esiin, että kotitöitä voisi jakaa omien vahvuuksien tai mieltymysten mukaan:

Jako mikä meil on kotitöissä et voi olla et meille tulee jotkut semmoset niinku mieluisat roolit siihen. (Ä17)

Vanhemmuuden toteuttaminen nähtiin pääsääntöisesti jakautuvan tasapuolisesti vanhempien välillä. Odottavat äidit kuvailivat vauvan hoitamiseen liitettyjen vastuiden, kuten vaipanvaihdon, kylvettämisen tai viihdyttämisen jakautuvan isälle yhtälailla, kuin äidille: “että otettas molemmat vastuuta samalla tavalla vauvan hoidosta” (Ä13). Lisäksi äidit pitivät tärkeänä, että isä olisi läsnä ja viettäisi aikaa vauvan kanssa. Äiti (Ä26) toi esiin, että vanhemmuuden toteutuessa tasapuolisesti, molemmat vanhemmat tietäisivät tasavertaisesti lapseen liittyvistä asioista:

Mä toivon että me voitais, voidaan sitä vanhemmuuttakin toteuttaa yhdessä eikä se mee esimerkiks sillä tavalla että toinen on se ensisijanen vanhempi ja tietää asioista paljon enemmän kun toinen. (Ä26)

Toisaalta odottavat äidit huomioivat, että vastasyntyneen vauvan kanssa äidin vastuu voi näyttäytyä enemmän, esimerkiksi imetyksen vuoksi: “toki se äidin rooli on siinä alussa aika tiivis imettämisen vuoksi ja näin mut että, et sit kun lapsi vähän enemmän kasvaa niihinhan mies voi osallistua” (Ä11). Samoin, kuin kotitöiden jakamisessa, äidit ajattelivat vauvan hoitoon liittyvien vastuiden voivan jakautua vanhempien vahvuuksien mukaan. Äidit toivoivat myös, että molemmat vanhemmat voisivat toteuttaa itseään omalla tavallaan ja tehdä lapsen kanssa omia juttuja: “et me pystyttäs mahdollisimman tasapuolisesti hoitaan omalla tavallamme sitten häntä” (Ä24). Äiti (Ä8) kuvasi, että omannäköinen vanhemmuus voisi toteutua esimerkiksi erilaisen leikkityylin avulla:

Mutta kyllä mä toisaalta toivonkin että meille tulis vähän niinkö ne omat jutut sitten sen lapsen kanssa että kumpikin saa silleen omalla tyylillään sitten niinkö leikkiä ja muuta tehdä sen lapsen kanssa että, että saa tehdä siitä vanhemmuudesta sitte vähän niinku semmosta oman näköstä kans. (Ä8)

Vauvan hoitoon liittyvää vastuiden jakamista pidettiin tärkeänä ja äidit haluaisivat myös erityisesti huomioida isän hoitotyössä. Äidit kuvasivat työnjaon jakautumista myös niin, että “isällä ois myös kokoajan mahdollisuus olla mukana” (Ä14). Äidin rooli nähtiin yhtenä merkittävistä tekijöistä isyyden toteutumisessa, sillä äidit kertoivat, etteivät haluaisi rajoittaa tai määrätä isän toimimista lapsen kanssa: “en mä halua viedä toiselta sitä, mä en haluis niinku

omia sitä” (Ä21). Vauvan ja isän kahdenkeskeisen ajan toteutuminen nähtiin myös tärkeänä isän oikeutena. Äiti (Ä17) kuvaili, kuinka tilan antamista isälle täytyy pohtia tietoisesti:

Mut et kyl mä niinkun tiedostan sen et mun pitää ite, ite myöski tehdä, tehdä töitä sen eteen että et mä en ota sitä kaikkee niinkun vetovastuuta ja metatyötä ittelleni ja niinkun annan annan kumppanin tavoille sitte tehdä asioita ni tilaa, tilaa myöskin. (Ä17)

Parisuhteen ylläpitäminen

Neljännessä luokassa, *Parisuhteen ylläpitäminen*, oli odottavien äitien mukaan tärkeää muistaa pitää huolta ja ylläpitää hyvää parisuhdetta, sillä hyvä parisuhde heijastelisi positiivisesti toimivaan yhteisvanhemmuuteen. Äidit nostivat erityisesti esiin puolison huomioimisen myös kumppanina, eikä ainoastaan vanhempana sekä läheisyyden tärkeyden: “et saadaa myös sellasta kaksinkeskistä aikaa et säilyis semmonen myös se parisuhde” (Ä4). Äiti (Ä27) kertoi kumppanin huomioimisesta myös puolisona, että siihen kuuluu rakkauden ja läheisyyden antaminen:

Sit se et huomioidaan toisemme siinä niinkun vanhempina myös sitten niinkun huomioidaan kumppani ja avopuoliso et osotetaan sitä rakkautta ja läheisyyttä ja ja sitä myös niinkun toisiamme kohtaan niinkun riittävästi. (Ä27)

Molempien vanhempien uran huomioiminen

Viidennessä luokassa äitien näkemysten mukaan toimivaan yhteisvanhemmuuteen liittyisi *Molempien vanhempien uran tukeminen*. Odottavat äidit eivät olleet valmiita jäämään pitkäksi aikaa kotiin lapsen syntymän jälkeen, vaan halusivat palata nopeasti työelämään sekä viemään omaa uraansa eteenpäin. Yhteisvanhemmuuden näkökulmasta tärkeäksi seikaksi painottui pulloruokinnan onnistuminen, jotta myös isällä olisi mahdollisuus toimia vastasyntyneen vauvan ravinnon antajana: “et sais lapsen mahdollisimman nopeesti totutettua pulloon et puoliso vois jäädä hänen kanssaan kahdestaan” (Ä2). Lisäksi äiti (Ä3) kuvaili toivetta nopeasta työhön palaamisesta: “mun ura on niin kesken ni toivon et pystyn jatkamaan mahdollisimman nopeesti”.

Odottava äiti (Ä3) kuvaa ajatuksiaan työhön palaamisesta ja kertoo toiveistaan työn tekemisestä äitiysloman rinnalla, esimerkiksi muutamien tuntien ajan päivässä:

En haluu missään nimessä jäädä vuodeks kotiin, et tai tai tottakai olen vuoden varmasti hänen kanssa kotona mut sitä pystysin jatkaa niinkun mun tota työtä tos kokoajan rinnalla, niinkun et mä voisin ottaa jo mahdollisimman nopeesti jo semmosii muutaman tunnin kotoa poistumisia töihin. (Ä3)

Lisäksi puolison työtä pidettiin yhtä tärkeänä kuin omaa uraa. Odottavat äidit toivat esiin näkemystä, jonka mukaan kodin ja työn väliseen tasapainoon vaikuttaisi molempien sen hetkiset työtilanteet. Kuitenkin äidit olivat valmiita hoitamaan enemmän kotitöitä ja lasta, jos isällä kului enemmän aikaa työhön. Erilaiset vastuut ja asioiden hoitaminen määräytyisi kuitenkin molempien työvuorojen mukaan.

5.2 Odottavien isien käsityksiä toimivasta yhteisvanhemmuudesta

Esikoistaan odottavien isien vastauksista oli tunnistettavissa neljä luokkaa kuvaamaan heidän käsityksiä toimivasta yhteisvanhemmuudesta. Tulosten perusteella toimivaa yhteisvanhemmuutta kuvaavat luokat 1. **Puolison vanhemmuuden tukeminen**, joka kattaa tuen ja jaksamisesta huolehtimisen 2. **Toimiva yhteistyö**, johon sisältyy yhteistyö ja kommunikaatio, 3. **Vastuiden jakaminen**, joka pitää sisällään vastuiden jakautumisen ja yhtenevät linjaukset sekä 4. **Parisuhteen ylläpitäminen**, jossa keskeistä on läheisyys ja toisen huomioiminen.

Puolison vanhemmuuden tukeminen

Ensimmäisenä luokkana toimivaan yhteisvanhemmuuteen liittyi isien näkemysten mukaan *Puolison vanhemmuuden tukeminen*. Isät painottivat jaksamisesta huolehtimista ja kumppanin tuen tärkeyttä. Jaksamisessa painotettiin vanhemman oman ajan merkitystä, jonka aikana olisi mahdollisuus

harrastaa tai nähdä kavereita. Itsensä kannalta tärkeää olisi myös irroittautua hetkeksi vauvasta, vaikka ei malttaisikaan (I25).

Vaikka siitä vauvasta ei välttämättä malta olla erossa ni muistaa hoitaa itseänsä myös niin että käy vaikka siellä kuntosalilla tai kävelyllä tai kavereiden kanssa pihalla sillein että vähän saa sitä omaakin aikaa ettei se oo pelkästään sit sitä vauvaa kummallekaan tai molemmille. (I25)

Olennessa jaksamiseen liitettiin riittävä lepo. Odottavat isät korostivat mahdollisuutta antaa äideille hengähdystaukoja ja tarjota apuaan: "omaloitteisest tarjoaa silleen että sää näytät vähän väsyneeltä, pitäiskö sun nukkuu, mää voin hoitaa vauvaa pari tuntia"(I27). Vastauksissa tuotiin myös esille mahdollisuuden käyttäminen lepäämiseen hetkinä, kun se olisi mitenkään mahdollista. Lisäksi oman ja kumppanin tarpeiden ja voimavarojen tunnistaminen sekä tasapainottelu, niin ettei kuormitusta syntyisi liikaa nähtiin heijastavan myönteisesti jaksamiseen ja sitä kautta toimivaan yhteisvanhemmuuteen: "omat ja yhteiset tarpeet huomioiden pitäis niinkun pystyä pyörittään sitä arkea et kumpikaan ei liikaa kuormitu" (I26).

Odottavat isät korostivat vastauksissaan kumppanin käytännön ja henkisen tuen merkitystä. Kumppani nähtiin tukena niin hyvinä, kuin huonoinakin hetkinä. Isät toivat esiin äitien roolin arjessa uuden opettajana, uusissa tilanteissa vauvan kanssa: "hän opettaa minua miten se homma menee ja toivon että myös muistaa kehua että kun jos saan jotain tehtyä hyvin ja oikein"(I12). Kehut, kannustukset ja luottamus isien tekemisistä olivat myös toivottava henkisen tuen muoto. Vauvanhoidollista tukea odotettiin kumppanilta myös sen takia, että useilla äideillä oli enemmän kokemusta vauvojen hoitamisesta:

Jonkin verran tämmösistä niinkun vauvanhoidollisiin liittyvistä asioista että ku vaimo on, on tuota vanhin viidestä lapsesta omassa perheessään niin tuota on niinkun pienempiä sisaruksia hoitanu, hoitanu lapsena ja tuota sitä kautta varmaan jonkinlaista varmuutta saannu siihen asiaan. (I4)

Käytännöllistä tukea odottavat isät toivoivat saavansa myös huumorin muodossa. Isien mukaan nauramiset vastoinkäymisille ja pilke silmäkulmassa tulisivat auttamaan toimivaa yhteisvanhemmuutta. Huumorin nähtiin myös

pelastavan hankalissakin tilanteissa: “synkän mustalla huumorilla ni jos ei millään muulla ni sitä siit saa paljon voimaa, voimaa vaikeissakin tilanteissa päästä pois”(I18). Isät painottivat myös tuen antamista kumppanilleen. Isät korostivat avun tarjoamista ja kuuntelevana korvana olemista osana toimivaa yhteisvanhemmuutta.

Toimiva yhteistyö

Toisena luokkana vanhempien *Toimiva yhteistyö* nähtiin yhtenä suurimpana tekijänä toimivaan yhteisvanhemmuuteen, sillä lähes jokainen isä nosti sen esiin haastattelussaan. Odottavat isät toivat haastatteluissaan esille yhdessä tekemisen ja me hengen tärkeyden. Vanhemmuuteen totuttelu ja yhdessä koetut ensimmäiset kerrat koettiin merkityksellisiksi, kuten yksi isä (I1) toteaa: “voitais yhdessä, yhdessä tota yhdessä kokea ne asiat ikään kun ekaa kertaa niinkun kokea lapsen vaikka joku neuvolakäynnit tai vaipanvaihdot tai tämmöiset.” Yhteistyön toivottiin myös jatkuvan samanlaisena, kuin ennen vauvan syntymää: “toivon että se on, on semmosta niinkun nii, kypsyvää, hyvässä hengessä tehtävää yhteistyötä, mitä se nyt tässä on muutenki ollu” (I7). Isä (I16) kuitenkin mainitsi myös yhteistyön toimimisen tärkeyden tilanteessa, jossa yhteistyö muuttuisi arjen muuttumisen myötä.

Yhteistyöhön miellettiin kuuluvan myös vanhempien keskinäinen reilu peli, jossa molemmat vanhemmat olisivat tasapuolisia, eikä kumpikaan lähtisi “päällepäsmäröimään”, kuten odottavat isät sen ilmaisivat. Yhteistyön nähtiin toimivan silloin, kun molemmilla vanhemmilla olisi yhteisten vastuiden lisäksi omat roolit. Lisäksi luottamus yhdessä tekemiseen ja tilanteista selviämiseen tuotiin esiin: “tiiän kyllä et selvitään ihan sama mitä tapahtuu niin varmasti selvitään yhdessä niinkun kaikenlaisista tilanteista”(I24). Isät antoivat myös paljon painoarvoa kommunikaatiolle yhteisvanhemmuuden toimimiseksi. He toivoivat avointa keskustelua kumppanin kanssa arjen käytännöistä ja vauvan asioista. Suunnitelmallisuuden ja joustavuuden nähtiin tuovan helpotusta arkeen. Myös

vaikeampien keskusteluiden käymiselle oli toiveissa löytää aikaa mahdollisimman nopeasti, jotta asioista oltaisiin tietoisia ja ”samalla sivulla”:

Jos jokin ärsyttää tai muuta että ei niinkö annettas niitten asioiden seistä, että jos toinen on vaikka tuntee että joku, joku homma ei jakaudu tasaisesti tai ei tykkää miten joku toinen hoitaa jotain kasvatuspuelta siitä tai miten on toisten kanssa tekemissäs että niinkö keskusteltas mahdollisimman nopeesti, koska sitten muuten niihin on vaikeeta puuttua ja sitten jos ei asiasta tiiä niin saattaa mennä tosi huonoon suuntaan. (I5)

Vastuiden jakaminen

Kolmantena luokkana isien aineistosta ilmeni *Vastuiden jakautuminen*. Isät painottivat vastuiden jakautumista tasapuolisesti ja toivat esiin toiveitaan kasvatukseen liittyen. Tasapuolisuuden koettiin tarkoittavan muun muassa vauvanhoidollisten asioiden jakautumista helposti ja tilannekohtaisesti:

Se tavallaan niinku jakautuu helposti että, että, että välillä niinku toinen vaihtaa vaippoja ja sitten se vaan niinkun sitten että se menee niinkun luontevasti että no sun vuoro puhistaa tää silleen niinku jaettaa. (I8)

Kotitöiden suhteen useimmat odottavat isät kokivat velvollisuudekseen ottaa niistä enemmän vastuuta. He painottivat äidin tärkeyttä vauvan hoidossa etenkin alussa ja tarjoutuisivat tekemään kodinhoidolliset tehtävät. Vastuut jakautuisivat myös sen mukaan, kummalla olisi enemmän jaksamista: ”et se kenellä on energiaa ja se se kuka jaksaa ja pystyy ni hoitaa sit”(I13). Vanhemmuutta isät haluaisivat toteuttaa äitien tapaan. Heille tärkeää olisi olla äidin kanssa tasavertainen vanhempi ja osallistua arkeen. Halu olla läsnä ja toteuttaa isyyttä koettiin vanhemmuuden jakautumisessa keskeiseksi. Toiveissa oli pulloruokinnan onnistuminen ja sitä kautta isäsuhteen vahvistaminen lasta kohtaan: ”mul on itelläni sellanen toive et mä mahdollisimman paljon saisin pulloruokkia esimerkiks sitä lasta että mä voisin sitten tota myöskin sitä kautta parantaa sitä kahdenvälistä suhdetta” (I13).

Vastuiden jaosta odottavat isät toivat esiin myös työnjaon omien mieltymysten tai vahvuuksien mukaan. He uskoivat arjen muodostuvan niin, että molemmille löytyisi asiat, joita tykkää tehdä. Pakollisia, nimettyjä velvollisuuksia haluttaisiin välttää (I4). Tärkeänä pidettiin myös ylipäättään

mahdollisuutta viettää aikaa yhdessä lapsen kanssa. Vapaan toiminnan alue ja luottamus omaan tapaan hoitaa vastuullisesti ja turvallisesti asiat, nousivat myös isien vastauksista esille.

Uskon että tulee tavallaan semmosia juttuja mistä toinen tykkää enemmän kun toinen niin sit se jakaantuis tavallaan sen kautta että ei tavallaan tai että pystyis tavallaan välttämään sitä että toisella olisi velvollisuuksia ja toinen sitte ei pitkin hampainkaan haluais tehdä. (I4)

Vaikka vastuita haluttiin jakaa, pitivät isit tärkeänä omien juttujen muodostumista vauvan kanssa. Leikkimisen lisäksi, muun muassa kylvettäminen oli toiveissa jakaantua isien vastuulle: "tota sain sellasen isyyspakkauksen missä oli kylpyamme mukana ja ja sovittiin että tää niinku kylvettäminen on sit niinkun mun juttu"(I22). Myös myöhempien harrastusten suhteen isät toivat esiin toiveensa yhteisestä harrastuksesta lapsen kanssa. Omana juttuna pidettiin myös yhteisesti sovittua, mutta omalla persoonalla toteutettua vanhemmuutta, kuten esimerkiksi (I9) ilmenee:

Pääpiirteittäin varmaan samalla lailla lapsen kanssa ollaan mutta toki omilla persoonillamme hassutellaan molemmat sitten että, en usko että ihan samalla tavalla vaipanvaihto sujuu, tai että on niissä jotain omia, et on se oma käsiala siinä. (I9)

Toimivan yhteisvanhemmuuden nähtiin rakentuvan myös yhteisesti sovittujen linjausten kautta. Samojen sääntöjen mukaan toimiminen ja yhteisen pelikirjan hyödyntäminen nousivat esiin odottavien isien vastauksista: "meil on yhteiset semmoset niinkun periaatteet minkä mukaan sitte tullaan toimimaan, pelisäännöt"(I27). Yhtä köyttä vetäminen kasvatuksellisissa asioissa koettiin tärkeäksi, ettei lapsi pääsisi vedättämään vanhempiaan: "lapsen niinkun kasvatuksen suhteen että veettäs yhtä köyttä että se ei pääse se ipana sitten vejättämään että se kysyy ensin yheltä lupaa ja sit jos se ei saa ni se kysyy toiselta"(I14).

Parisuhteen ylläpitäminen

Neljäntenä ja viimeisenä luokkana toimivaan yhteisvanhemmuuteen oli odottavien isien mukaan yhteydessä *Parisuhteen ylläpitäminen*. Toimivan vanhempien välisen suhteen nähtiin olevan yksi elämän suurimmista iloa

tuottavista asioista. Toiveissa oli tasapainoisen parisuhteen säilyminen vauvan synnyttyä, jonka ylläpitämisessä tarvittaisiin toisen huomioimista: "koitettas huomioida se toinen ja sen toisen niinkun tekemiset että ei katota vaan sitä omaa et mitäs kaikkee minä oon tehny"(I2). Tunteiden ja ajatusten vastavuoroista huomaamista ja niistä keskustelua pidettiin parisuhteen kulmakivinä. Isien ilmaiseman "kenkkumaisen tilanteen" pelastus olisi myös toisen huomioon ottaminen. Vanhempien väliseen suhteeseen isät toivoivat myös sisältyvän läheisyyttä. Läheisyys nähtiin tarkoittavan sekä vanhempien välistä läheisyyttä, kuten rentouttavaa hierontaa, että vauvan tuomaa läheisyyttä koko perheen välille. Toimivan vanhempien välisen suhteen uskottiin vaikuttavan myönteisesti myös läheisyyteen vauvan kanssa:

Meidän parisuhteen läheisyys voi vaikuttaa myöskin sitten siihen tavallaan niinkun läheisyyteen sen vauvan kanssa, et jotenkin tämmösiä ajatuksia tulee itselle mieleen. (I7)

Päivittäiset hyvät teot toiselle ja kauniit sanat odottavat isät näkivät toimivaa yhteisvanhemmuutta vahvistavana tekijänä: "niinkun ne hyvät hyvät tavat mitä mitä on opittu että niistä pidetään kiinni että just sitä niinkun useemman kerran päivässä pystyy sanoon rakastan sinua tai tykkään sinusta"(I25). Yhdessä perheen kanssa vietetyn ajan rinnalle isät toivoivat kahdenkeskistä aikaa vanhempien keskinäisen suhteen säilyttämiseksi: "ja sitte toisaalta että saahaa myös kahenkeskistä aikaa, sitä on just mietitty yhdessä että millonhan sitä sitte saa ja miten paljon"(I20). Vanhempien välisen suhteen liimana olisi isien mukaan rakkaus heidän välillään, kuten esimerkki I21 osoittaa:

No tuota no rakkautta kyllä riittää, riittää paljon, paljon et tuota et siitä se ei ainakaan, ainakaan jää kiinni et tuota ollaan kyllä ton mun puolison kanssa ihan loistava tiimi ja kaikki kyllä pelaa pelaa kyllä niin hyvin yhteen. (I21)

Kaikki edellä mainitut 5 luokkaa kuvaavat odottavien äitien ja isien käsityksiä toimivasta yhteisvanhemmuudesta. Toimivan yhteisvanhemmuuden nähtiin muodostuvan tasapuolisesta vastuiden ja vanhemmuuden jakautumisesta, jossa isät saisivat osallistua ja äideillä olisi mahdollisuus palata nopeasti työelämäänsä. Lisäksi avoin kommunikaatio, tuen merkitys ja jaksamisesta huolehtiminen korostuivat sekä vanhemmuuden että parisuhteen

toimimisen näkökulmasta. Olemme koonneet vanhempien käsityksistä toimivan yhteisvanhemmuuden keskeiset sisällöt (kts. Taulukko 2).

Taulukko 2 *Odottavien vanhempien näkemykset toimivasta yhteisvanhemmuudesta*

Toimiva yhteisvanhemmuus				
1.Puolison vanhemmuuden tukeminen	2.Toimiva yhteistyö	3.Vastuiden jakaminen	4.Parisuhteen ylläpitäminen	5.Molempien vanhempien uran huomioiminen
Jaksaminen	Tiimihenki	Kotityöt	Läheisyys	Kodin ja työn tasapaino
Tuki	Kommunikaatio	Vanhemmuus	Toisen huomioiminen	Äitien palaaminen työelämään
	Yhteiset kasvatukselliset näkemykset			

5.3 Odottavien vanhempien käsityksiä yhteisvanhemmuuden hyödyistä ja riskeistä

Odottavien äitien ja isien aineistoista oli löydettävissä neljä luokkaa liittyen sekä yhteisvanhemmuuden hyötyihin että riskeihin. Nämä luokat olivat **Lapsen turvallinen vs. turvaton kasvuympäristö**, joka muodostui muun muassa kasvuympäristön ja vanhemman toiminnan mallin huomioimisesta, **Vanhempien jaksaminen vs. kuormittuminen**, joka sisälsi käsityksiä vanhemmuuden tuesta ja jaksamisesta, **Parisuhteen vahvistuminen vs. heikentyminen**, johon liittyy kommunikaatio ja parisuhteen laatu sekä **Perheen**

hyvinvointi vs. vastoinkäymiset, jossa painottui yhteisvanhemmuuden kokonaisvaikutus.

Lapsen turvallinen vs. turvaton kasvuympäristö

Odottavien vanhempien käsitysten mukaan yhteisvanhemmuuden toimivuus tai toimimattomuus vaikuttaisi aina jollain tavalla lapseen. Toimiva yhteisvanhemmuus antaisi lapselle turvallisen kasvuympäristön, positiivisen mallin ihmissuhteisiin sekä vahvistaisi lapsen ja vanhemman välistä suhdetta. Vanhempien mukaan turvallinen kasvuympäristö vaikuttaisi positiivisesti lapsen kehitykseen ja antaisi mahdollisuudet lapsen tasapainoiseen elämään: “lapselle saa tarjottua tasapainoisemman elämän ja se niinkun kasvu ja kehitystä ei sitte häiritse mikään” (Ä1). Turvallisessa kasvuympäristössä lapsen kaikki tarpeet tulisi tyydytettyä ja kaikkien tunteiden näyttäminen olisi sallittua. Toimiva yhteistyö takaisi lapselle vakaan ja rauhallisen kasvualustan:

Et sil lapsel on sitte niinkun vakaampi ja mukavampi ympäristö et jos me, me toimitaan niinkun yhteisellä niinkun ikään kuin yhteisin ajatuksin tai tai siis sillä tavalla et meil niinkun se yhteistyö toimii niin se, mä luulen että sen niinkun lapsen kokemus sit meistä on semmonen niinkun vakaa ja rauhallinen et sil on turvallinen olo. (I12)

Toimivan yhteisvanhemmuuden avulla lapsi voisi muodostaa hyvän ja kestävä suhteen molempiin vanhempiin. Odottavat vanhemmat kuvasivat, että tasavertaisessa vanhemmuudessa lapsi saisi viettää aikaa sekä isän, että äidin kanssa yhtä paljon ja hänellä olisi kaksi aikuista joihin turvautua. Tämä myös edesauttaisi lapsen kiintymistä molempiin vanhempiin: “toimiva parisuhde niin tavallaan näkyy myöskin varmasti sille vauvalle sitten ihan lähtien siitä että mitenkä tavallaan niinkun vauva kiintyy, kiintyy meihin tavallaan niinkun molempiin” (I23). Lisäksi toimiva yhteistyö antaisi hyvän mallin lapselle tulevaisuuden vuorovaikutussuhteiden luomiseen ja lapsi oppisi toimivia vuorovaikutustaitoja: “lapselle mä aattelen et se erityisesti antaa niinkun hyvää

esimerkkii elämään ja vuorovaikutussuhteisiin” (Ä7). Lapsi saisi myös mallia toimivasta parisuhteesta ja siitä, kuinka tärkeää on arvostaa puolisoa:

Et se lapsi niinku ku se näkee miten vanhemmat on vuorovaikutuksessa keskenään omassa parisuhteessa a omassa yhteistyössä, ni mä haluaisin et se sais sellasen mallin että, et ne vanhemmat niinkun niitten kuuluu arvostaa toisiaan. (I15)

Vanhempien mukaan toimimattoman yhteisvanhemmuuden riskejä voivat puolestaan olla lapsen kasvuympäristön turvattomuus sekä vääristyneet mallit ihmissuhteiden rakentamiseen. Turvattomassa kasvuympäristössä lapsen tarpeet voisivat pahimmassa tilanteessa jäädä tyydyttämättä ja lapsi voisi kokea itsensä laiminlyödyksi: ”ihan niinku ku yksinkertasimmillaan ni saattaa olla silleen että lapsen niinku perustarpeita alkaa jäädä tyydyttämättä, mitä liittyy esimerkiks hygienianhoitoon tai ravitsemukseen” (I1). Useimmat vanhemmat kuitenkin painottivat, että vaikka parisuhteessa menisi kuinka huonosti, lapsen tarpeet tulisi hoidettua. Pelkona oli myös lapsen joutuminen vanhempien ristiriitojen välikäteen: ”jos on jotain ristiriitoja tai jos sitte jos niinkun se yhteistyö ei vaan toimi, niin sit se niinkun ehkä joutuu tavallaan välikäteen” (Ä26). Turvattomaan ilmapiiriin liitettiin huoli vanhempien yhteistyön toimimattomuudesta myös sen suhteen, että lapsi joutuisi valitsemaan jommankumman vanhemman puolen:

Jos vanhempien yhteistyö ei vaikka toimi niin et olisko se sit jommankumman vanhemman puolella, kumman vanhemman puolella se sit olis jos selvästikkään ei hommat toimis että, et jotenkin tuntuu tosi raskaalta silleen niinkun ajatuksena et lapsi joutus valitsemaan puoliaan. (Ä10)

Heikosti toimivan yhteistyön tuloksena ennakoitiin myös negatiivisia vaikutuksia lapsen kasvuun ja kehitykseen sekä lapsen maailman ja oman kuvan rakentumiseen: ”tai tuota jos kotona on kauheita konflikteja niin, niin tuota miten hän, miten hän kokee itsensä ja maailman että tuleeko siitä positiivista kuvaa”(Ä22). Lapselle syntyvää vääristynyttä mallia vanhempien yhteistyön sujumattomuudesta pidettiin myös riskinä. Vanhempien välisten tiuskimisten ajateltiin heijastuvan lapsen käytökseen ja tunne-elämään myöhemmin:

Siellä vaikka tiuskitaan tai muuta että se on kuitenkin se malli minkä se sitte jotenki omaksuu varmasti ja siitä taas seuraa sille itelle kurjia tunteita tai muuta semmosta että että tota että apsen tunne-elämään se vaikuttaa varmasti. (Ä25)

Vanhempien jaksaminen vs. kuormittuminen

Vanhemmuuden näkökulmasta merkittäviä yhteisvanhemmuuden hyötyjä olisi toisen vanhemman tuki sekä oman jaksamisen lisääntyminen. Vanhempien mukaan kumppanilta saisi tukea lapsen kasvatuksessa ja toimivassa yhteisvanhemmuudessa kasvatus olisi johdonmukaista: “pystyy niinkö tilanteessa ku tilanteessa pitämään ne linjat auki ja puhumaan asioista niinkön avoimesti ni niinni kyllä nyt sanoisin että se auttaa siinä sitten niinkön kasvatuksessa tosi paljon” (I23). Toisaalta vanhemmat kertoivat, että kun yhteistyö toimii, avun pyytäminen ja vastuun kantaminen olisi helpompaa: “mä luulen että meillä on myös kynnys sillä tavalla matalampi mennä ja hakea apua niinkun yhdessä” (Ä3). Kun vanhemmat jaksavat paremmin arki olisi kevyempää, eivätkä pienet vastoinkäymiset tuntuisi liian isoilta:

No kyl nyt varmaan niinkun se että kun toimii hyvin se yhteistyö et se arki on varmasti niinku kevyempää niinsanotusti et vaik olis niitä unettomia jaksoja tai tai rahat tiukalla tai jotain mut et jos taallaan semmonen perusarki rullaa niin niin se semmonen niinkun turha kitka ainakin jää sit sielt pois ja turhat murheet et sit ei mee niinkun energiaa semmoseen. (Ä28)

Jaksamisen lisääntyessä, vanhempien mukaan molemmilla riittäisi enemmän voimavaroja arjen pyörittämiseen: “omat niinkun stressitasot pysyy matalampana, tietysti jos tavallaan niinkun kokee että että kaikki niinkun toimii ja saa tukea” (Ä13). Kun arjen askareet jaettaisiin tasavertaisesti, vanhemmat saisivat aikaa toteuttaa omia harrastuksiaan rauhassa: “se heijastuu niinkun ihan semmosen niinku kokonaisvaltaseen hyvinvointiin tai silleen niinku että on niinku, niinku helppo touhuta niinkun omia juttuja” (I24). Vanhemmat kuvasivat, että työmäärän jakautuessa vastuiden hoitamisessa pysyisi tasapaino, eikä kaikki kaatuisi toisen niskaan.

Toisaalta toimimattoman yhteisvanhemmuuden äärellä voisi jaksaminen muuttua kuormittavuudeksi ja tuki tuen puutteeksi. Ei ole myöskään itsestään

selvää, että vanhemmuus koettaisiin alusta asti helppona ja positiivisena kokemuksena: ”voihan ihan hyvin olla että jompikumpi ei ois ees tyytyväinen siihen uuteen elämäntilanteeseen, eihän sitä tavallaan pysty tietämään ennen kun on lapsi” (Ä6). Vanhemmuuden näkökulmasta katsottuna toisen vanhemman arvostuksen katoaminen nähtiin vanhemmuuden perustaa heikentävänä tekijänä. Lisäksi jännitteiden syntyminen asioista, joita pidettiin vain oman mielen sisällä tai eriävät kasvatukselliset näkökulmat nähtiin katkeruutta aiheuttavana kierteenä:

Kehittyy just semmosia jännitteitä et jos jompikumpi joutuu kokoajan niinkun jotenkin pitämään sisällään jotain sellasta katkeruutta tai tai niinkun jotenkin ei niinkun, niin et et tuntee että ei, ei ei niinkun saa tehtyä asioita sillä tavalla kun, kun haluaisi tai tai tuntee just vaikka siihen lapseen liittyen et nyt se lapsen kasvatus on jotenkin ihan, ihan erilaista kun mitä itse haluaisi ja ja sitten just että se niinkun näkyy semmosena yleisenä niinkun et katkeruutena ja semmosena huonona kommunikointina ja sitten just etäännyksenä ja et siitä tulee semmonen kierre. (Ä20)

Tuen puutteeseen ja sitä kautta yksin tekemiseen liitettiin myös huoli erkaantumisesta: ”jos me ei tehä sitä yhdessä niin sitten me niinku erkaannutaan toisistamme että että et me ollaan vaan keskenämme sen lapsen kanssa ja sitten ei yhdessä tehä” (I17). Erkaantumisen koettiin lisääntyvän, jos arjesta unohtuisivat toisen huomioiminen ja päivittäiset kuulumisten vaihdot. Tuen vähentymiseen vanhemmat yhdistivät myös kireän ilmapiirin, jonka seurauksena käytäntö ja ihmiset kärsisivät.

Odottavat vanhemmat näkivät toimimattomalle yhteisvanhemmuudelle riskinä ylikuormittumisen. Liiallisen kuormittumisen nähtiin syntyvän tilanteissa, joissa vastuuta pitäisi ottaa jatkuvasti toista vanhempaa enemmän: ”jos se toinen joutuu ikäänku liikaa kantamaan vastuuta kun yhteistyö ei toimi niin kyllähän se alkaa kuormittamaan henkisesti ja fyysisesti” (I27). Jaksamista koettiin heikentävän huoli yksin jäämisestä liian suuren työmäärän kanssa, joka yhdistettiin myös väsymisenä kotiympäristöä kohtaan. Lisäksi kumppanin väsymistä peilattiin oman väsymyksen lisääntymiseen: ”jos on liikaa haasteita jaksamisen ja tekemisen kanssa toisella niin kyl se alkaa heijastuun sille niinkun lapsellekin ja sit sille toiselle parisuhdepuolelle” (I4).

Parisuhteen vahvistuminen vs. heikentyminen

Parisuhteen näkökulmasta vanhemmat kertoivat yhteistyöllä olevan vaikutusta kommunikointiin ja parisuhteen laatuun. Toimivassa yhteisvanhemmuudessa kommunikaation avulla voitaisiin välttää turhia kahnauksia ja ristiriitoja: “no lähtökohtasesti sillä välttyy konflikteilta tai ainakin saa niinkun ratkastua konfliktit helpommin, ku aiheuttaa vähemmän henkistä kuormitusta” (I16). Toisaalta vanhemmat kertoivat, että toimivasta kommunikaatiosta voisi saada hyötyä esimerkiksi keskustelujen rikkauteen: “niin totta kai niinkun elämäs aina tulee jotain konflikteja, riitoja, erimielisyyksiä et se nyt on niinkun aivan selvä ja sitte saa keskusteltua ja mietittyä ehkä syvällisemminkin niit asioita” (Ä3). Vanhempien mukaan yhteisvanhemmuudesta voisi hyötyä niin, että se vahvistaisi parisuhdetta ja lähentäisi kumppaneita. Kun parisuhteesta tulee entistä tiiviimpi, se antaisi voimaa arjen keskelle:

Et sitä niinkun ei voi niinkun korostaa tarpeeks että miten paljon siitä parisuhteestakin saa voimaa kun sille vaan uskaltaa niinkun antaa sitä mahdollisuutta, (...) vaan se niinkun pitää molempien kantaa ja siitä kautta sitten saa sitä voimaa, voimaa hoitaa niitä arjen askareita kun tietää että toiseen voi luottaa ja asiat hoituu ja voi olla väsyny ja voi olla kiukkunen ja se toinen ei siltikään niinkun, se toinen silti jaksaa olla siinä ja antaa sulle sen halauksen kun sä tarviit sitä. (I29)

Jos parien yhteistyössä olisi puutteita, riskien nähtiin liittyvän huonoon kommunikaatioon ja suhteen laadun heikkenemiseen. Huonon kommunikaation ajateltiin synnyttävän erimielisyyksiä ja epäselvyyksiä. Toisaalta lapsen kuullen erimielisyyksistä neuvottelua haluttaisiin välttää, jottei lapselle tulisi oloa, että hänen takiaan riidellään:

Ei käytäis sitä niinkun keskustelua lapsen kuullen jos siihen liittyy erimielisyyksiä, koska mä en haluu et sille lapselle tulee semmonen olo et hänen vanhemmat nyt tässä käy neuvottelua et kumpi joutuu olemaan hänen kanssaan. (Ä22)

Parisuhteen hiertymät ja haasteet saattaisivat näkyä myös vanhempien mukaan huonotuulisuuksena kumppania, sekä lasta kohtaan: “haasteet parisuhteessa niin tavallaan voi aiheuttaa sitä että itse on esimerkiksi ärtyneempi niinkun myöskin lapsen seurassa” (I10). Yhteistyön sujumattomuus voisi ajaa vanhemmat myös usein riitelemään keskenään. Jos kommunikaatio ei toimisi ja molemmat

vetäisivät omat johtopäätöksensä asioista, syntyisi usein väärinkäsityksiä. Erilaiset riitatilanteet nähtiin aiheutuvan useimmiten väärinkäsityksistä. Odottavat vanhemmat ymmärsivät konfliktien kuulumisen parisuhteeseen, mutta samalla tajusivat selvittämättömien riitojen vakavuuden: ”varmaan tulee konflikteja sillon että siis ja sitte se että sit jos niitä ei saa kuntoon ni sithään voi tapahtuu ihan mitä vaan”(I21).

Ajatukset jatkuvista erimielisyyksistä synnyttivät vanhemmissa huolta myös keskinäisen luottamuksen heikentymisestä ja yksinäisyyden lisääntymisestä. Lisäksi pitkäaikaisen eripurana nähtiin heikentävän kykyä nähdä kumppanin ja hänen tekemisten hyvät puolet. Stressaavan parisuhteen nähtiin kuluttavan yksilöä ja suhdetta, jos suhteen tilanne herättäisi epävarmuutta ja sen kestävyyttä joutuisi jatkuvasti pohtimaan: ”ei ole millään tasolla hyvä asia jos on epävarma olo siitä että minkälainen tilanne on kotona koko ajan” (Ä30). Parisuhteeseen oli läheisesti yhteydessä myös vanhemmuuden toimimattomuus. Näiden kahden teeman nähtiin olevan riippuvaisia toisistaan:

No sit parisuhteessa niin kyllä se niinkun vanhemmuus on iso osa sitten sitä parisuhdetta ni sitten jos se vanhemmuus ei toimi ni mun on hirveen vaikee kuvitella et miten se muu parisuhde toimisi siinä. (Ä29)

Perheen hyvinvointi vs. vastoinkäymiset

Toimiva yhteisvanhemmuus vaikuttaisi odottavien vanhempien mukaan koko perheeseen ja sitä kuvattiin esimerkiksi näin: ”no mä aattelen et et se toimiva yhteistyö vanhempien välillä on varmasti sellanen mitä niinkun tukee siis koko perheen hyvinvointiin” (Ä17). Jos ilmapiiri olisi hyvä, perheenjäsenet olisivat onnellisia sekä parempi mieliala säilyisi. Hyvä ilmapiirin vallitessa perhesuhteet vahvistuisivat ja kaikki osapuolet tulisivat huomioiduksi: ”noh ainakin varmaan kaikkien osapuolien tarpeet tulee paremmin kuulluks ja sit myös toteutet, niinku täytetyks sitte sen kautta” (I8). Hyvän ilmapiirin lisäksi perheen näkökulmaan kuuluisi vanhempien mukaan toimivassa yhteisvanhemmuudessa yhden tiimin rakentuminen:

Et se on sitten et se perhe on paljon tiiviimpi semmonen että siinä ei oo erikseen isää ja erikseen äitiä vaan on se perhe, kuulu siihen tai, kyllähän siihen perheeseen voi aina kuulua vaikka vaan kaks ihmistä jos niin haluaa mutta et mut et siihen nyt tulee se kolmaskin, että tuota et ei nää niinku ei tunnu erilliseltä eikä se näytä erilliseltä niin sitä niinkun, tai semmonen mielikuva mul on et se on semmonen yks tiimi. (Ä2)

Perheen näkökulmasta toimimattoman yhteistyön nähtiin olevan kokonaisvaltainen haaste: "tota sittehä varmaan hankaloituu kaikki" (I30). Yhteisen perhe-elämän koettiin hankaloituvan stressin ja välien huonontumisen myötä. Heikon yhteistyön ajateltiin heijastavan niin perus arkeen, kuin töidenkin tekoon: "parisuhde rakoilee ja jaja se sit saattaa heijastua myös töihin"(I25). Tilanteen nähtiin voivan vievän perheitä myös burnoutiin ja totaaliseen hajoamiseen. Monet näkivät toimimattoman yhteistyön voivan olla niin raastava tilanne, että yhteisvanhemmuuden jatkuminen olisi parempaa erillään kuin yhdessä: "että tota jos sitä ei saaha toimimaan nii sitten se miun niinkun tavallaan toive siinä on se että mieluummin sitten jatketaan yhteisvanhemmuutta erillään kuin yhdessä" (Ä27). Ero koettiin paremmaksi vaihtoehdoksi, kuin rikkinäisessä ja epäterveellisessä ympäristössä oleminen.

Yhteenvedona voidaan todeta, että toimivalla tai toimimattomalla yhteisvanhemmuudella olisi vanhempien näkemysten mukaan vaikutuksia koko perheeseen niin lapseen, kuin vanhempiin yksilöinä, kuten myös vanhempien parisuhteeseen sekä lapsen ja vanhemman välisiin suhteisiin. Vanhempien käsitykset muodostivat selkeästi neljä eri näkökulmaa **Lapsi**, **Vanhemmat**, **Parisuhde** ja **Perhe**. Yhteisvanhemmuuden hyödyt ja riskit kulkevat vanhempien mukaan käsikädessä: jos yhteisvanhemmuus toimii, se tuottaisi paljon hyötyjä ja jos se ei toimi, vastaavat hyödyt kääntyisivät riskeiksi. Vanhempien käsityksiin voivat heijastua esimerkiksi jokaisen henkilökohtaiset kokemukset omien vanhempien tai tuttavapiirin pariskuntien yhteisvanhemmuudesta sekä yleiset kulttuuriset vanhemmuuden mallit.

6 POHDINTA

6.1 Johtopäätökset

Tämän tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää esikoista odottavien vanhempien käsityksiä toimivasta yhteisvanhemmuudesta. Samalla tarkasteltiin sitä, miten nämä vastaukset yhtenevät ja eroavat toisistaan. Lisäksi tutkimuksessa selvitettiin odottavien vanhempien näkemyksiä yhteisvanhemmuuden hyödyistä ja riskeistä. Tutkimuksessamme odottavien äitien ja isien käsityksiä toimivasta yhteisvanhemmuudesta kuvasti neljä luokkaa, jotka olivat 1. **Puolison vanhemmuuden tukeminen**, 2. **Toimiva yhteistyö**, 3. **Vastuiden jakaminen**, 4. **Parisuhteen ylläpitäminen**. Lisäksi äitien aineistosta nousi esiin viides luokka, joka oli **Molempien vanhempien uran huomioiminen**. Yhteisvanhemmuuden hyötyjä ja riskejä tarkasteltiin aineistoista neljän luokan näkökulmasta: **Lapsen turvallinen vs. turvaton kasvuympäristö**, **Vanhempien jaksaminen vs. kuormittuminen**, **Parisuhteen vahvistuminen vs. heikentyminen** sekä **Perheen hyvinvointi vs. vastoinkäymiset**.

6.1.1 Toimivasta yhteisvanhemmuus odottavien vanhempien mukaan

Toimivan yhteisvanhemmuuden keskeiset tekijät vanhempien vastauksissa olivat keskinäinen tuki jaksamisen ja suhteen kannalta, tasapuolinen vastuun ja vanhemmuuden jako sekä kommunikaatio. Vanhempien käsitykset toimivasta yhteisvanhemmuudesta olivat hyvin samansuuntaisia aiempien tutkimustulosten kanssa (Hock ja Mooradian, 2013). Odottavien vanhempien vastauksissa painottui tasapuolinen työnjako ja käsitykset siitä, että molemmat puolisoista ovat tasavertaisia vanhemmuudessa. Lisäksi toimiva kommunikaatio nähtiin välttämättömyytenä yhteisvanhemmuuden toteutumisessa. Myös Hock ja Mooradian (2013) pitävät näitä osa-alueita keskeisinä yhteisvanhemmuuden ulottuvuuksina. Toisaalta odottavat vanhemmat antoivat enemmän painoarvoa parisuhteen ylläpitämiselle kuin mitä Hock ja Mooradian (2013) tuovat mallissaan esiin.

Toimivassa yhteisvanhemmuudessa odottavien äitien ja isien mukaan puolison tuen tarpeisiin vastaaminen ja kumppanin vanhemmuuden tukeminen ovat osa puolison roolia. Muun muassa Feinberg (2003) ja Feinberg ja Kan (2008) ovat tunnistaneeet tuen antamisen tärkeyden sekä Hock ja Mooradian (2013) korostaneet emotionaalisen tuen antamista ja saamista. Tutkimuksessamme odottavat äidit näkivät luottamuksen ja kauniin kohtelun edesauttavan toimivaa yhteisvanhemmuutta ja samaa tuovat esiin Hock ja Mooradian (2013), joiden mukaan käyttäytymisen ydin on positiivisessa tavassa puhua poissaolevasta vanhemmasta. Odottavat isät puolestaan kokivat kumppanin kunnioituksen ja tekemiseen luottamisen merkityksellisiksi. Sekä Hockin ja Mooradianin (2013), että Weismanin ja Cohenin (1985) tutkimuksissa on tunnistettu nämä tekijät.

Odottavat äidit ja isät ajattelivat toimivan yhteistyön olevan osa toimivaa yhteisvanhemmuutta ja liittivät siihen muun muassa tiimihengen ja toimivan kommunikaation. Heidän mukaansa yhteisvanhemmuudesta tulisi yhteinen projekti, kun asioita opeteltaisiin ja pohdittaisiin yhdessä, vanhemmuutta toteutettaisiin yhdessä ja lasta koskevat päätökset tehtäisiin yhdessä. Weisman ja Cohen (1985) ovat todenneet, että yhteisvanhemmuus voi syntyä vain, kun kumpikin vanhempi panostaa lapseen. Äidit mm. toivoivat, että vanhemmuus toteutuisi yhdessä, eikä niin, että toinen vanhempi olisi lapsen ensisijainen vanhempi. On kuitenkin huomioitava isien näkökulma, jossa äidin koettiin olevan perheessä vanhempi, joka on ensisijaisesti vastuussa, mutta isät toivoivat saavansa osallistua yhtälailla arkeen. Yksikään äideistä ei tuonut huoltaan ilmi siitä, etteikö pääsisi osallistumaan arkeen vauvan kanssa.

Odottavat vanhemmat toivoivat kommunikaation toteutuvan avoimella vuorovaikutuksella ja yhteisten kompromissien teolla. Myös aiemmat tutkimukset osoittavat kommunikaation tärkeyden osana toimivaa yhteisvanhemmuutta (Feinberg, 2003, Feinberg & Kan, 2008, Weisman & Cohen, 1985). Tutkimustulostemme mukaan odottavat äidit ja isät näkivät toimivan yhteisvanhemmuuden sisältävän samansuuntaisia näkemyksiä liittyen elämään ja kasvatuksellisiin tekijöihin. Kasvatuksellisissa näkemyksissä äidit toivoivat selkeitä yhteisiä pelisääntöjä ja yhteistä linjaa siitä, miten lasta tulisi hoitaa ja

kasvattaa. Weismanin ja Cohenin (1985) mukaan kummankin vanhemmista tulisi kunnioittaa toisen vanhemman käsitystä lasten kasvatuksesta, ja Hock ja Mooradian (2013) mukaan puolisoilta vaaditaan kunnioittamisesta yhteisiä päätöksiä kohtaan. Vanhemmat voivat siis olla eri mieltä esimerkiksi kasvatuksesta ja yhteisvanhemmuus voi silti olla toimivaa, silloin kun molempien näkemyksiä kunnioitetaan.

Vastuiden jakautumisen ajateltiin eriytyvän odottavien äitien ja isien mukaan kotitöiden sekä vanhemmuuden jakamiseen. Tasapuolinen osallistuminen ja työnjako kuuluvat Hock ja Mooradianin (2013) sekä Feinberg (2003) ja Feinberg ja Kan (2008) mukaan toimivan yhteisvanhemmuuden perusedellytyksiin. Myös Kuusiahon ym., (2021, 21) tutkimuksessa tuli esille oikeudenmukainen ja tasapuolinen jako kotitöissä, hoivassa ja kasvatuksessa. Tutkimuksemme tulosten mukaan äidit toivoivat tasapuolista jakoa niin, että esimerkiksi silloin kun toinen vanhemmista on töissä, toinen siivoaa tai silloin kun, toinen puoliso käy kaupassa toinen on lapsen kanssa. Isät puolestaan painottivat äidin vastuuta vauvan kanssa heti lapsen synnyttyä kertoen aikeistaan ottaa enemmän vastuuta kotitöistä. Käsitykset ja odotukset työnjaosta sekä siitä, mikä olisi oikeudenmukaista, näyttävät odottavilla äideillä ja isillä olevan jossain määrin erilaisia, mikä saattaa aiheuttaa myös riitoja puolisoitten välille (Lammi-Taskula & Salmi, 2014, 79).

Vastuiden jaot eivät olleet sidottuja sukupuoleen tai niitä ei eroteltu äidin tai isän tehtäviin ja odottavat vanhemmat toivat esiin, että kotitöitä ja vanhemmuuden vastuita voisi jakaa omien vahvuuksien tai mieltymysten mukaan. Lammi-Taskulan (2013, 195-197) tutkimuksen tulokset paljastivat, että sen enempää äidit kuin isätkään eivät odota puolisoiltaan yhtä selkeästi sukupuolen mukaan eriytynyttä vanhemmuuden vastuuta kuin itseltään, mikä on täysin samansuuntainen tulos tutkimuksemme kanssa. Tutkimuksemme vanhemmuuden toteutumisen toivottiin pääsääntöisesti jakautuvan tasapuolisesti vanhempien välillä ja äidit pitivät tärkeänä, että isä olisi läsnä ja viettäisi aikaa vauvan kanssa. Odottavat isät korostivat halua olla läsnä ja he kokivat tärkeäksi panostaa kahdenkeskiseen suhteeseen vauvan kanssa.

Yhteisvanhemmuuden työnjaon rakentamiseen vaikuttaa Favezin ja Frascarolon (2020) mukaan se, missä määrin äidit ovat valmiita ottamaan isän mukaan lastenkasvatukseen ja kuinka paljon isät ovat valmiita tekemään kodinhoidollisia töitä. Tässä tutkimuksessa äidin rooli nähtiin yhtenä merkittävistä tekijöistä isyyden toteutumisessa, sillä äidit kertoivat, etteivät haluaisi rajoittaa tai määrätä isän toimimista lapsen kanssa. Kettusen ja Salosen (2019, 70) mukaan yhteisvanhemmuuden vahvistavaksi tekijäksi nähdään naisten kontrollin hellittäminen ja luottamus isän tapaan toimia. Tutkimuksessamme odottavat äidit toivoivat, että molemmat vanhemmat voisivat toteuttaa itseään omalla tavallaan. Mahdollisuus oman vanhemmuuden toteutumiseen tukee sekä isän, että äidin vanhemmuutta (Eerola & Mykkänen, 2014, 51).

Esikoista odottavien vanhempien mielestä vanhemmuudessa olisi tärkeää muistaa pitää huolta ja ylläpitää hyvää parisuhdetta, sillä heidän näkemystensä mukaan, hyvä parisuhde heijastelee positiivisesti toimivaan yhteisvanhemmuuteen. Erityisesti kahdenkeskinen aika lapsen synnyttyä, nähtiin tärkeänä toimivaa yhteisvanhemmuutta vahvistavana tekijänä. Claxtonin ja Perry-Jenkinsin (2008) tutkimuksen mukaan voidaankin todeta, että vapaa-ajan viettäminen yhdessä rikastuttaa parisuhdetta ja laatuajan viettäminen yhdessä on tärkeä tapa viestiä rakkautta kumppanille. Tutkimuksemme tuloksista voidaan todeta, että odottavat äidit ja isät kokivat tärkeäksi kumppanin huomioimisen myös puolisona vanhemman roolin lisäksi, ja että läheisyyttä tulisi osoittaa riittävästi. Feinberg (2003) ja Feinberg ja Kan (2008) tuovatkin tutkimuksissaan esiin, että läheisyys on toimivaa yhteisvanhemmuutta tukeva tekijä.

Odottavien äitien näkemysten mukaan toimivaan yhteisvanhemmuuteen liittyy molempien vanhempien uran tukeminen. Äidit eivät olleet valmiita jäämään pitkäksi aikaa kotiin lapsen syntymän jälkeen ja he kokivat huolta oman uran etenemisestä. Myös Miettisen ja Rotkirchin (2008) tutkimuksen mukaan naiset näkivät, että lapsen saaminen heikentäisi työssäkäynninmahdollisuutta ja uralla eteneminen vaikeutuisi. Närvin (2014, 35) tutkimuksen tulokset

vahvistavat äitien huolen relevanttiutta, sillä muutamaa viikkoa tai kuukautta pidemmät katkot työurassa lapsen hoitamiseksi koskettavat yhä lähinnä äitejä.

Tulosten perusteella voidaan todeta, että isien ja äitien käsitykset toimivasta yhteisvanhemmuudesta eivät eronneet suuresti toisistaan. Tämä mahdollisesti kertoo siitä, että vanhemmuudesta ja siihen liittyvistä roolituksista ja odotuksista on keskusteltu jo ennen raskautta. Toisaalta voidaan pohtia sitä, ohjaavatko edelleen yhteiskunnallisesti sukupuolittuneet roolit vanhempia tarkastelemaan yhteisvanhemmuutta samalla tavalla. Vaikka vanhempien käsitykset toimivasta yhteisvanhemmuudesta perustuivat heidän toiveisiin ja odotuksiin, ne olivat silti samansuuntaisia lapsen syntymän jälkeistä yhteisvanhemmuutta tutkivien tutkimusten kanssa.

6.1.2 Yhteisvanhemmuuden hyödyt ja riskit odottavien vanhempien mukaan

Tutkimuksemme tulosten mukaan yhteisvanhemmuudesta voi hyötyä lapsi, vanhemmat yksilöinä sekä koko perhe. Vastaavasti jos yhteisvanhemmuus ei toimi, se voi vaikuttaa vanhempien mukaan koko perheeseen. Odottavat vanhemmat kuvasivat, että toimiva yhteisvanhemmuus tukisi parisuhdetta ja antaisi voimaa arjesta selviytymiseen. Monet tutkimukset (esim. Kushner ym., 2014, Levesque ym., 2020) tukevat sitä, että toimiva yhteisvanhemmuus tukee parisuhteen laatua, vanhempien tasa-arvoista vanhemmuutta sekä vanhempien ja vauvan hyvinvointia. Toisaalta odottavat vanhemmat korostivat yhteisvanhemmuuden hyötyjen ja riskien merkitystä lapsen elämässä, vaikka esimerkiksi Kushner ym. (2014) ja Levesque ym. (2020) tarkastelivat malleissaan ensisijaisesti yhteisvanhemmuuden hyötyjen ja riskien vaikutuksia vanhempiin.

Odottavat vanhemmat toivat esille, että yhteisvanhemmuuden toimivuus tai toimimattomuus vaikuttaisi aina jollakin tavalla lapseen ja hänen kasvuympäristöönsä. Vanhempien näkemysten mukaan turvallinen kasvuympäristö vaikuttaisi positiivisesti lapsen kehitykseen ja antaisi mahdollisuudet lapsen tasapainoiseen elämään. Vanhempien näkemykset ovat linjassa Terävän ja Böökin (2019, 13) tutkimuksen kanssa, jossa todetaan, että lapsen hyvinvointi lisääntyy, mikäli vanhemmat kykenevät toimivaan

yhteistyöhön lapsen hoivan ja kasvatuksen suhteen. Tutkimuksessamme vanhemmat ajattelivat, että toimivan yhteisvanhemmuuden avulla lapsi voisi muodostaa hyvän ja kestävän suhteen molempiin vanhempiin ja, että lapsen näkökulmasta toimiva yhteistyö antaisi hyvän mallin tulevaisuuden vuorovaikutussuhteiden luomiseen. Toimimattomana yhteisvanhemmuuden ajateltiin heijastavan puolestaan lapsen turvattomaan kasvuympäristöön ja vääristyneisiin malleihin ihmissuhteista.

Vanhempien jaksamisen näkökulmasta tutkimuksemme vanhempien esiin nostamia yhteisvanhemmuuden hyötyjä olisi toisen vanhemman tuki. Odottavien vanhempien mukaan toimivassa yhteisvanhemmuudessa kumppanilta saisi tukea lapsen kasvatuksessa ja kasvatus olisi johdonmukaista. Yhteistyökykyinen yhteisvanhemmuusmallin (*cooperative coparenting*) mukaan vanhemmat tukevat toisiaan hoito- ja vanhemmuutta koskevissa päätöksissä (McHale, Kuersten-Hogan ja Lauretti, 2000; Murphy, 2017, 918). Toisaalta odottavat vanhemmat kertoivat, että jos yhteistyö tulee toimimaan, avun pyytäminen ja vastuun kantaminen olisi helpompaa. Tuen puute ja ylikuormittuminen nähtiin puolestaan riskeinä toimimattomaan yhteisvanhemmuuteen. Tätä mukaillee myös Louttit ym. (2020) tutkimustulos emotionaalisen tuen puutteesta ja piittaamattomuudesta ratkaisukeskeisestä toimintatapaa kohtaan. Tutkimuksemme vanhemmissa huolta herättivät myös pelko puolison erkaantumisesta, ja sitä kautta asioiden kanssa yksin jääminen.

Jaksamisen lisääntyessä odottavien vanhempien mukaan molemmilla riittäisi enemmän voimavaroja arjen pyörittämiseen ja omiin harrastuksiin. Lammi-Taskulan ja Salmen (2014, 80) mukaan parisuhteet ja sitä myöten koko perhe voivat paremmin, kun molemmilla puolisoilla on aikaa ja voimia osallistua yhteisten lasten ja yhteisen kodin hoitamiseen. Tutkittaviemme näkemysten mukaan, kun arjen askareet jaettaisiin tasavertaisesti, vanhemmat saisivat aikaa toteuttaa omia harrastuksiaan rauhassa. Claxtonin ja Perry-Jenkinsin (2008) tutkimuksessa vapaa-aikaa pidetäänkin tärkeänä ja välttämättömänä.

Parisuhteen vahvistumisen näkökulmasta odottavat vanhemmat ajattelivat yhteistyöllä olevan vaikutusta kommunikointiin ja parisuhteen

laatuun. Heidän mukaansa toimivassa yhteisvanhemmuudessa kommunikaation avulla voitaisiin välttää turhia kahnauksia ja ristiriitoja. Kommunikoimattomuuden puolestaan ajateltiin näkyvän huonotuulisuutena, väärin johtopäätösten syntyminen ja sitä kautta riitelynä. Huonon viestinnän onkin nähty vaikuttavan aiemmissa tutkimuksissa (Louttit ym, 2020.) näkyvimmin toimimattomaan yhteisvanhemmuuteen. Tutkimuksessamme vanhempien mukaan yhteisvanhemmuudesta voisi hyötyä niin, että se vahvistaisi parisuhdetta ja lähentäisi kumppaneita. Jatkuva kommunikointi tai puolestaan herkkyys konflikteihin ja vihamielisyyteen ovat vaikuttavia tekijöitä toimivaan tai toimimattomaan yhteisvanhemmuuteen, joka määrittää Kluwerin (2010) mukaan parisuhteen laatua.

Toimiva yhteisvanhemmuus tulisi vaikuttamaan odottavien vanhempien mukaan koko perheen hyvinvointiin ja vanhemmat ajattelivat, että jos ilmapiiri säilyisi hyvänä, perheenjäsenet olisivat onnellisia. Toimimattomana yhteisvanhemmuus nähtiin suurena stressitekijänä niin perhe-, kuin työelämään. Haasteelliset ja kuormittavat tekijät ovat osa vanhemmuutta, mutta yhteisvanhemmuutta pidetään keskeisenä suojatekijänä kuormittavien tilanteiden keskellä (Kuusiahho ym., 2021). Vanhempien odotuksissa toimimaton yhteistyö ajateltiin olevan niin hankala tilanne, että vaihtoehtona pidettiin eroamista ja yhteisvanhemmuuden jatkumista erillään. Odottavien vanhempien mukaan hyvän ilmapiirin vallitessa perhesuhteet vahvistuisivat ja kaikki osapuolet tulisivat huomioiduksi.

6.2 Tutkimuksen arviointi

Tutkimuksen luotettavuuteen vaikuttavia tekijöitä ovat vahvistettavuus ja vahvistuvuus, uskottavuus, varmuus sekä siirrettävyys. Lisäksi luotettavuutta voi tarkastella validiteetin ja puolueettomuuden avulla. (Tuomi & Sarajärvi, 2018.) Tutkimus on toteutettu tutkimuseettisten ohjeiden mukaisesti ja muihin tutkijoihin viitataan asianmukaisesti ja näin kunnioitetaan heidän työtään. Olemme pyrkineet arvioimaan tutkimustamme kriittisesti ja kokonaisvaltaisesti.

Tutkimuksemme vahvistettavuutta lisää se, että olemme avanneet lukijalle yksityiskohtaisesti tutkimukseen liittyvät ratkaisut ja tulkinnat, jolloin lukijoille mahdollisuuden arvioida tutkimuksen tieteellistä tarkkuutta (Kettunen & Tynjälä, 2018). Lisäksi aineiston analyysi on nähtävissä kokonaisuudessaan tutkimuksen liitteissä (ks. Liite 1). Taulukoiden ja kuvioiden avulla olemme pyrkineet tiivistämään lukijalle tutkimuksemme keskeiset näkökulmat. Tällaisten tekstin apuvälineiden tarjoaminen tukee tutkimuksen tarkkuutta, sillä se helpottaa lukijaa näkemään tutkimuksen kokonaisuuden (Erlingsson & Brysiewicz, 2017).

Tutkimuksen uskottavuuteen vaikuttaa, vastaavatko meidän tekemät tulkinnat tutkittavien käsityksiä aiheesta (Tuomi & Sarajärvi, 2018). Uskottavuutta lisännee se, että haastattelukysymykset sisälsivät useita kysymyksiä liittyen yhteisvanhemmuuden toteutumiseen ja tarkentavien lisäkysymysten avulla tutkittavien oli mahdollista kertoa käsityksistään yhteisvanhemmuudesta laajemmin. Toisaalta, jokainen tutkimukseen osallistuja määrittelee toimivan yhteisvanhemmuuden henkilökohtaisen näkökulman mukaan. Aineisto oli kohtuu suuri laadulliseen tutkimukseen ja tutkittavien taustatiedot vaihtelivat jonkin verran. Sen vuoksi tutkimusta toistettaessa olisi mahdollista saada samankaltaisia tuloksia. Näin vahvistuisi tulosten siirrettävyys, jolla tarkoitetaan tutkimuksen havaintojen soveltumista toiseen toimintaympäristöön, toiseen tapaukseen (Eskola & Suoranta, 1998).

Sisäisellä validiteetilla viitataan tutkimuksen teoreettisten ja käsitteellisten määrittelyjen sopusointuun (Eskola & Suoranta, 1998). Tutkimuksen teoreettisessa osassa pyrimme avaamaan yhteisvanhemmuuden käsitettä ja kuvaamaan siihen liittyvää tutkimusta. Laajempaan viitekehyksenä toimi elämänteksteori. Puolueettomuus tutkimuksessa tarkoittaa sitä, että pyrkiikö tutkija ymmärtämään ja kuulemaan tutkittavaa itsenään vai suodattuuko tutkittavan kertomus tutkijan oman kehyksen läpi (Tuomi & Sarajärvi, 2018). Tähän oli tärkeää kiinnittää huomiota, ettemme jätä aineistosta

huomioimatta yksittäisiä tai poikkeavia ilmauksia, jotta tulokset kuvaisivat aineistoamme mahdollisimman kattavasti.

Se, millaiseen tulkintaan päädytään, riippuu aineistosta, mutta ennen kaikkea tutkijasta eli samasta aineistosta voidaan saada hyvinkin erilaisia tulkintoja (Tuomi & Sarajärvi, 2018). Aineiston tulkinnan luotettavuutta lisää se, että tulkintaa on ollut muodostamassa kaksi tutkijaa. Tutkijatriangulaatiossa tutkijoiden on neuvoteltava havainnoistaan ja näkemyksistään yhdessä. Analyysivaiheessa analysoimme ensin tuloksia erikseen ja tämän jälkeen keskustelimme löydöksistämme ja muodostimme yhteisen näkemyksen luokituksista. Kahden tutkijan sama lopputulos lisää tutkimuksen luotettavuutta (Kananen 2017, 179).

Olenneisinta laadullisessa tutkimuksessa on, että jokaisessa tutkimuksen vaiheessa tutkija pyrkii selittämään tekemänsä valinnat lukijalle selkeästi (Günther, Hasanen & Juhila, 2021). Tutkimuksen tuloksia kirjoittaessamme otimme mukaan lainauksia aineistoista. Aineistositaattien sisällyttäminen tulosten esittelyyn vahvistavat luotettavuutta ja vievät lukijan välittömästi laajempaan ymmärrykseen tutkimuksen kohteena olevasta ilmiöstä, kokemuksesta tai käsitteestä (Erlingsson & Brysiewicz, 2012). Kuitenkin aineistoa käytettäessä on toimittava eettisesti ja siksi tärkeää oli muokata sitaatteja tunnistamattomampaan muotoon. Esimerkiksi poistimme murreilmaisut tai muut yksittäiset sanat, jotka lisäsivät tunnistettavuutta.

Tutkimuksessamme luotettavuutta lisää myös se, että olemme pohtineet omia ennako-oletuksiamme tutkimuksen tuloksista ennen tutkimuksen toteuttamista. Eskola ja Suoranta (1998) tuovat esiin, että ennako-oletusten olemattomuus on mahdotonta, mutta niiden ei kuitenkaan voi antaa häiritä aineiston tulkintaan. Meillä kummallakaan ei ollut omakohtaista kokemusta vanhemmaksi tulosta, mutta ennakoajatuksena ajattelimme äitien ja isien vastauksien eroavan hyvinkin paljon toisistaan. Tutkijan reflektiivisyys laadullisessa tutkimuksessa tarkoittaa muun muassa sitä, että tutkija on selvillä omista tutkimukseen ja tutkittavaan asiaan liittyvistä ennakkokäsityksistään ja kykenee kertomaan niistä muille (Juhila, 2021). Tutkijan avoimuus vaikuttaa

siihen, kuinka uskollinen tehty tulkinta on aineistolle (Huusko & Paloniemi, 2006).

Aineistomme oli riittävä tähän tutkimukseen, sillä huomasimme haastatteluissa esiintyvän samoja vastauksia eli analyysissä tapahtui saturaatiota. Lisäksi aineiston luotettavuutta lisää se, että tutkittavat olivat erilaisissa lähtökohdissa vanhemmuuden kynnyksellä niin työn, iän ja parisuhteen pituuden suhteen. Tutkimusta rajoittavana tekijänä on kuitenkin vanhempien homogeeninen koulutustausta. Suurin osa haastateltavista oli korkeakoulutettuja, minkä voidaan nähdä olevan samantyyppisten vastausten taustalla. Jatkotutkimusaiheena voisikin olla mielenkiintoista tarkastella matalammin koulutettujen käsityksiä toimivasta yhteisvanhemmuudesta. Lisäksi jatkotutkimusaiheina voisivat olla tutkimukset, joissa tarkasteltaisiin, kuinka esikoistaan odottavien vanhempien odotukset ovat kohdanneet todellisuuden vauvan synnyttyä. Tärkeää olisi tutkia myös yhteisvanhemmuuden odotuksia erilaisissa perhemuodoissa. Mikäli haluttaisiin yleistettävämpää tietoa näistä aiheista, tutkimukset olisi syytä toteuttaa kvantitatiivisesti.

Odottavien vanhempien yhteisvanhemmuuteen liittyvistä käsityksistä tarvitaan lisää uutta tietoa vanhempien tietoisuuden lisäämiseksi. Tämän tutkimuksen tulokset auttavat neuvolapalveluita esim. ottamalla esille yhteisvanhemmuuden toimivuuden merkityksen perheen hyvinvointia lisäävänä tekijänä. Tutkimuksemme tulokset tukevat varhaiskasvatuksen henkilökuntaa vanhempien kanssa tehtävässä yhteistyössä. Vanhempien toiveiden huomioiminen tasavertaisesta vanhemmuudesta auttaa varhaiskasvattajia kohtaamaan vanhemmat tasapuolisesti. Esikoistaan odottavien vanhempien toiveissa painottuivat tasavertaisuus niin vanhemmuuden vastuiden kuin kodinhoidollisen työnjaon toteutumisesta. Katz-Wise, ym. (2010) mukaan pariskunnat, jotka toivoivat tasa-arvoisempaa työnjakoa kertoivat kuitenkin myöhemmin, että äidit tekivät enemmän kotitöitä ja isät vähemmän ensimmäisen lapsen syntymän jälkeen. Voidaanko siis

yhteiskunnallisesti hallitsevien sukupuolittuneiden vanhemmuuden mallien
nähdä edelleen ohjaavan työnjaon toiveiden toteutumista?

LÄHTEET

- Aalto, I. (2013). *Isyys -suomalaisen miestutkimuksen mukavuusalue?*
Teoksessa: A. Jokinen (toim.) *Mieskysymys. Miesliike, -työ, -tutkimus ja tasa-arvopolitiikka.* (186–193). Tampere: University Press.
<https://urn.fi/URN:ISBN:978-951-44-8899-3>
- Allen, K.R. & Henderson, A.C. (2016). Chapter 9: Life Course Theory. Teoksessa: *Family Theories. Foundations and Applications.* (166–186). John Wiley & Sons, Incorporated.
- Allen, K.R. & Henderson, A.C. (2016). Chapter 5: Family Developmental Theory. Teoksessa: *Family Theories. Foundations and Applications.* (82–102). John Wiley & Sons, Incorporated.
- Abele, A. & Spurk, D. (2011). The dual impact of gender and the influence of timing of parenthood on men's and women's career development: Longitudinal findings. *International Journal of Behavioral Development*, 35(3), 225–232.
<https://doi.org/10.1177/0165025411398181>
- Claxton, A. & Perry-Jenkins, M. (2008). No fun anymore: Leisure and marital quality across the transition to parenthood. *Journal of Marriage and Family*, 70(1), 28–43.
<https://doi.org/10.1111/j.1741-3737.2007.00459.x>
- Christopher, C., Umemura, T., Mann, T., Jacobvitz, D. & Hazen, N. (2015). Marital quality over the transition to parenthood as a predictor of coparenting. *Journal of Child and Family*, 24 (12).
<https://doi.org/10.1007/s10826-015-0172-0>
- CopaGloba. (2021). *Yhteisvanhemmuuteen oppimassa: vertaileva pitkittäistutkimus yhteisvanhemmuuden rakentumisesta vanhemmuuteen siirtymävaiheessa -tutkimushankkeen internetsivut.*
<https://www.jyu.fi/edupsy/fi/tutkimus/hankkeet-projects/copa>
- Curran, M., Hazen, N. & Mann, T. (2009). Representations of Marriage and Expectations of Parenthood: Predictors of Supportive Coparenting for

- First-Time Parents, *Parenting: Science and Practice*, 9(1-2), 101-122.
<https://doi.org/10.1080/15295190802656794>
- Deave, T & Johnson, D. (2008). The transition to parenthood: what does it mean for fathers? *Journal of Advanced Nursing*, 63, 626-633.
<https://doi.org/10.1111/j.1365-2648.2008.04748.x>
- Deave, T., Johnson, D. & Ingram, J. (2008). Transition to parenthood: The needs of parents in pregnancy and early parenthood. *BMC Pregnancy and Childbirth*, 8, 30-36. <https://doi.org/10.1186/1471-2393-8-30>
- Delmore-Ko, P., Pancer, S. M., Hunsberger, B., & Pratt, M. (2000). Becoming a parent: The relation between prenatal expectations and postnatal experience. *Journal of Family Psychology*, 14(4), 625-640.
<https://doi.org/10.1037/0893-3200.14.4.625>
- Durtschi, J.A. (2017). The dyadic effects of supportive coparenting and parental stress on relationship quality across the transition to parenthood. *Journal of Marital and Family Therapy*, 43, 308-321.
<https://doi.org/10.1111/jmft.12194>
- Eerola, P. & Mykkänen, J. (2014). Isyyskokemusten jäljillä. Teoksessa: P. Eerola & J. Mykkänen (toim.), *Isän kokemus*. Helsinki: Gaudeamus, 7-19.
- Eerola, P. & Mykkänen, J. (2014). Sitoutuminen ja vastuu isyyden alussa. Teoksessa: Eerola, P. & Mykkänen. J (toim.), *Isän kokemus*. Helsinki: Gaudeamus, 49-65.
- Elo, S. & Kyngäs, H. (2008). The qualitative content analysis process. *Journal of advanced nursing*, 62, 107-115.
<http://dx.doi.org/10.1111/j.1365-2648.2007.04569.x>
- Erlingsson, C., & Brysiewicz, P. (2017). A hands-on guide to doing content analysis. *African Journal of Emergency Medicine*, 7(3), 93-99.
<https://doi.org/10.1016/j.afjem.2017.08.001>
- Erlingsson, C. & Brysiewicz, P. (2013). Orientation among multiple truths: An Introduction to qualitative research. *African Federation for Emergency Medicine*. Production and hosting by Elsevier B.V, 3(2), 92-99.
<https://doi.org/10.1016/j.afjem.2012.04.005>

- Eskola, J. & Suoranta, J. (1998). *Johdatus laadulliseen tutkimukseen*. Tampere: Vastapaino.
- Favez, N. & Frascarolo, F. (2020). Gender-role orientation in parents: A factor contributing to prenatal coparental interactions in primiparous families. *Early Child Development and Care*, 190(14), 2181–2191.
<https://doi-org/10.1080/03004430.2018.1564915>
- Feinberg, M.E. (2003). The internal structure and ecological context of coparenting: A framework for research and intervention. *Parenting: Science and Practice*, 3(2), 95–131.
https://doi.org/10.1207/S15327922PAR0302_01
- Feinberg, M.E., Jones, D.E., Hostetler, M.L., Roettger, M.E., Paul, I.M. & Ehrenthal, D.B. (2016). Couple-focused prevention at the transition to parenthood, a Randomized trial: Effects on coparenting, parenting, family violence, and parent and child adjustment. *Prevention Science*, 17(6), 751–764.
<https://doi.org/10.1007/s11121-016-0674-z>
- Fingerroos, O. & Kokko, M. (2022). Tutkimuseetiikka ja hyvä tieteellinen käytäntö. Teoksessa: O. Fingerroos, K. Kajander, & T.-R. Lappi (toim.) *Kulttuurien tutkimuksen menetelmät*. (64–89). Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. Tietolipas, 274.
- Günther, K., Hasanen, K. & Juhila, K. (2021). Johdanto: Analyysi ja tulkinta. Teoksessa: J. Vuori (toim.), *Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja*. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto.
<https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/metelmaopetus/kvali/analyysit-avan-valinta-ja-yleiset-analyysitavat/analyysi-ja-tulkinta/>
- Hakala, J. (2018). Toimivan tutkimusmenetelmän löytäminen. Teoksessa: R. Valli (toim.) *Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1*. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Halme, N. & Perälä, M-L. (2014). Lapsiperheiden huolet ja avunsaanti. Teoksessa: J. Lammi-Taskula & S. Karvonen (toim.) *Lapsiperheiden hyvinvointi*. (216–228). Helsinki: Terveystieteiden tutkimuskeskus.
<https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-302-270-6>

- Hennink, M., Hutter, I. & Bailey, A. (2020). *Qualitative research methods*. Sage: Los Angeles.
- Hock, R. & Mooradian, J. (2013). Defining coparenting for social work practice: A critical interpretive synthesis. *Journal of Family Social Work*, 16(4), 314–331. <https://doi.org/10.1080/10522158.2013.795920>
- Huusko, M. & Paloniemi, S. (2006). Fenomenografia laadullisena tutkimussuuntauksena kasvatustieteissä. *Kasvatus* 37(2), 162–173.
- Juhila, K. (2021). Laadullisen tutkimuksen ominaispiirteet. Teoksessa: J. Vuori (toim.), *Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja*. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietokanto. <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/mita-on-laadullinen-tutkimus/laadullisen-tutkimuksen-ominaispiirteet/>
- Juhila, K. (2021). Koodaaminen. Teoksessa: J. Vuori (toim.), *Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja*. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietokanto. <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/analyysitavan-valinta-ja-yleiset-analyysitavat/koodaaminen/>
- Kananen, J. (2017). *Laadullinen tutkimus pro graduna ja opinnäytetyönä*. Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Suomen Yliopistopaino Oy - Juvenes Print.
- Katz-Wise, S., Priess, H. & Hyde, J. (2010). Gender-role attitudes and behavior across the transition to parenthood. *Developmental Psychology*, 46(1), 18–28. <https://doi.org/10.1037/a0017820>
- Kettunen, J. (2021). Fenomenografia. Teoksessa: J. Vuori (toim.) *Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja*. Yhteiskuntatieteellinen tietokanto. <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/teoreettis-metodologiset-viitekehukset/fenomenografia/>
- Kettunen, M. & Salonen, S. (2019). Yhteistyöhön tarvitaan isäkin. Teoksessa: P. Hietanen, V. Keinonen & M. Kettunen (toim.) *Yhteistyövanhemmuuden käsikirja*. Ensi- ja turvakotien liitto. *Ensi- ja turvakotien liiton käsikirja*, 4. 64–74.

- Kettunen, J. & Tynjälä, P. (2018). Applying phenomenography in guidance and counselling research. *British Journal of Guidance & Counselling*, 46(1), 1–11. <https://doi.org/10.1080/03069885.2017.1285006>
- Klemetti, R., Gissler, M., Lammi-Taskula, J. & Miettinen, A. (2014). Lastenhankinnan ajoitus. Teoksessa: J. Lammi-Taskula & S. Karvonen (toim.) *Lapsiperheiden hyvinvointi*, (38–51). Helsinki: Terveystieteiden tutkimuskeskus ja hyvinvoinnin laitos.
- Kluwer, E. (2010). From partnership to parenthood: a review of marital change across the transition to parenthood. *Journal of Family Theory & Review* 2(2), 105–125. <https://doi.org/10.1111/j.1756-2589.2010.00045.x>
- Kushner, K., Pitre, N., Williamson, D., Breitzkreuz, R. & Rempel, G. (2014). Anticipating parenthood: women's and men's meanings, expectations, and idea(l)s in Canada. *Marriage & Family Review* 50(1), 1–34. <https://doi.org/10.1080/01494929.2013.834026>
- Kuula, A. (2015). *Tutkimusetiikka: aineistojen hankinta, käyttö ja säilytys*. Tampere: Vastapaino.
- Kuusiaho, I-L., Böök, M.L. & Rönkä, A. (2021). Enemmän huolta, vähemmän tukea: yhteisvanhemmuuden ensiaskeleet esikoistaan odottavilla vanhemmilla korona-aikana. *Tutkiva Hoitotyö*, 19 (2), 20–28. <http://urn.fi/URN:NBN:fi:ju-202109084810>
- Laine, T. (2018). Miten kokemusta voidaan tulkita? Fenomenologinen näkökulma. Teoksessa: R. Valli (toim.), *Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2*. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Lammi-Taskula, J. (2013). Vanhempainvapaata isille? Teoksessa: A. Jokinen (toim.) *Mieskysymys. Miesliike, -työ, -tutkimus ja tasa-arvopolitiikka*. (193–201). Tampere: Univeristy Press. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-951-44-8899-3>
- Lammi-Taskula, J. & Salmi, M. (2014). Työnjako ja tyytyväisyys parisuhteeseen lapsiperheissä. Teoksessa: J. Lammi-Taskula & S. Karvonen (toim.) *Lapsiperheiden hyvinvointi*. (72–82). Helsinki: Terveystieteiden tutkimuskeskus ja hyvinvoinnin laitos.

- Lindroos, E., Sevón, E., Alakärppä, O. & Rönkä, A. (2019). Tasapainoilua ja rajanhallintaa: nuorten näkemyksiä perheen perustamisesta sekä työn ja perheen yhteensovittamisesta. *Nuorisobarometri 2019*, 135–155.
- Lévesque, S., Bisson, V., Charton, L. & Fernet, M. (2020). Parenting and relational well-being during the transition to parenthood: Challenges for first-time parents. *Journal of Child and Family Studies*, 29(7), 1938–1956. <https://doi.org/10.1007/s10826-020-01727-z>
- Louittit, E., Bourke, M., Taylor-Brett, W. & General, B. (2020). Struggles Parents Face While Co-Parenting. The Family Enhancement centre.
- Miettinen, A. & Rotkirch, A. (2008). Milloin on lapsen aika?: Lastenhankinnan toiveet ja esteet. *Perhebarometri 2008*. Väestötutkimuslaitos katsauksia E 34. Helsinki: Väestöliitto. <https://www.vaestoliitto.fi/uploads/2020/12/e617f2a3-perhebarometri-2008.pdf>
- Murphy, S., Gallegos, M., Jacobvitz, D. & Hazen, N. (2017). Coparenting dynamics: Mothers' and fathers' differential support and involvement. *Personal Relationships*, 24(4), 917–932. <https://doi.org/10.1111/pere.12221>
- Närvi, J. (2014). Määräaikainen työ, vakituinen vanhemmuus - sukupuolistuneet työurat, perheellistyminen ja vanhempien hoivaratkaisut. Väitöskirja. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos ja Tampereen yliopisto. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-951-44-9373-7>
- Ranta, M., Böök, M. L., Paloniemi, S., & Rönkä, A. (2022). “Equally, but in our own way”: Firsttime parents’ prenatal expectations of coparenting. *Journal of Family Studies*, Early online, 29(3), 1061–1081. <https://doi.org/10.1080/13229400.2021.2023609>
- Ruoppila, I. (2014). Elämäkulun teoria perhetutkimuksessa. Teoksessa: I. Ruoppila, R. Jallinoja, H. Helena & K. Jokinen (Toim.) *Perhetutkimuksen suuntauksia*. Gaudeamus.

- Schoppe-Sullivan, S. & Mangelsdorf, S. (2012). Parent characteristics and early coparenting behavior at the transition to parenthood. *Social Development* 22(2), 363–383. <https://doi.org/10.1111/sode.12014>
- Sévon, E. (2009). Responsibility and Changing Relationality at the Beginning of Motherhood. Väitöskirja. Jyväskylä: University of Jyväskylä. <https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/21310/9789513936396.pdf?sequence=1>
- Terävä, J. & Böök, M.-J. (2019). Yhteistyövanhemmuus eron jälkeen – mitä, miksi ja miten? Teoksessa: P. Hietanen, V. Keinonen & M. Kettunen (toim.) Yhteistyövanhemmuuden käsikirja. Ensi- ja turvakotien liitto. Ensi- ja turvakotien liiton käsikirja, 4. 10–20.
- Trillingsgaard, T., Baucom, K., Heyman, R. & Elklit, A. (2012). Relationship interventions during the transition to parenthood: Issues of timing and efficacy. *Family Relations*, 61(5), 770–783. <https://doi.org/10.1111/j.1741-3729.2012.00730.x>
- Tutkimuseettinen neuvottelukunta (TENK). (2021). Henkilötietojen käsittely tutkimuksessa.
- Tuomi, J. & Sarajärvi, A. (2018). Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Tammi.
- Vuori, J. (2021). Tutkimusetiikka ihmistieteissä. Teoksessa: J. Vuori (toim.), Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto. <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/tutkimusetiikka/tutkimusetiikka-ihmistieteissa/>
- Zou, S., Wu, X. & Li, X. (2019). Coparenting behavior, parent-adolescent attachment, and peer attachment: An examination of gender differences, 49(1), 178–191. <https://doi.org/10.1007/s10964-019-01068-1>

LIITTEET

Liite 1. Yhteisvanhemmuuden hyödyt ja riskit analyysi.

Pelkistetyt ilmaukset	Alaluokat	Yläluokat	Pääloukat
turvallinen perusta lapselle	Turvallinen kasvu ympäristö lapselle	1. Lapsen turvallinen kasvu ympäristö	1. Yhteisvanhemmuuden hyödyt
lapselle tasapainoinen elämä			
lapsen tarpeet tulee tyydytettyä			
tasapainoinen ympäristö kasvaa			
lämmin kasvu ympäristö → voi näyttää kaikki tunteet			
vaikuttaa lapsen kehitykseen positiivisesti			
lapselle turvallinen ja positiivinen ympäristö kasvaa			
lapselle terve käsitys parisuhteesta	Malli toimiviin ihmissuhteisiin		
lapsi oppii hyviä vuorovaikutustaitoja			
lapsi voi luoda terveet suhteen ihmisiin			
toimivan vuorovaikutuksen malli			
vaikuttaa miten vauva kiintyy vanhempiin	Hyvä vanhemman ja lapsen välinen suhde		
lapsi saa tyytyväiset vanhemmat			
lapselle kaksi aikuista johon turvautua			
lapsi saa molempien vanhempien kanssa paljon aikaa			
molemmat osaa hoitaa lasta	Toisen	2. Vanhempie	

lapsi näkee että vanhemmat ovat samalla puolella	vanhemman tuki	n jaksaminen	
kasvatus on johdonmukaisempaa			
yhdenmukainen kasvatus			
yhdessä avun hakeminen			
saa tukea toisesta			
vastuun kantaminen yhdessä			
palkitsee vanhempia vanhemmuuden kokemisessa			
kokee, että kumppani on kiinnostunut minusta ja minun asioista			
luottamus kumppaniin	Vanhempien jaksaminen		
vanhemmat jaksaa vastata lapsen tarpeisiin paremmin			
arki on kevyempää			
saa tukea toisesta → ei väsähdä			
molemmilla riittää voimavaroja arkeen			
koti on stressiä poistava ympäristö			
elämä tuntuu helpommalta			

stressitasot pysyy matalempuna	Ajan käyttö		
saa tehdä omia juttuja rauhassa → hyväksi itselle ja parisuhteelle			
jää aikaa tehdä omiakin juttuja			
vähemmän ahdistusta → ajan suuntaaminen tärkeisiin asioihin			
pystyy jakamaan työmäärää			
pysyy balanssi, kaikki ei kaadu toisen niskaan			
tehokkuus → jää aikaa lapselle ja parisuhteelle			
vähentää konflikteja	Kommunikatio	3.Parisuhteen vahvistuminen	
vältytään ylimääräiseltä riitelyltä			
ei mene aikaa turhaan neuvotteluun			
saa ratkaistua konfliktit helpommin			
saa mietittyä asioita syvällisemmin			

uusia näkökulmia keskusteluihin					
avoin keskustelu säilyy					
oppii uusia tapoja tehdä asioita					
saa läheisyyttä	Parisuhteen laatu				
jaksaminen → parisuhde pysyy hyvänä					
parisuhde antaa voimaa					
parisuhteesta tulee tiiviimpi antaa voimaa					
perhe on tiivis, yksi tiimi parempi mieliala säilyy	Yhdessä tekeminen	4.Perheen hyvinvointi			
innostutaan yhdessä touhuamaan					
yhteisestä ajasta nauttiminen					
kaikkien osapuolten tarpeet tulee huomioiduksi					
parisuhde ja perhe voi hyvin			Hyvä ilmapiiri		
vahvistaa perhettä					
ollaan onnellisia					

Turvaton ilmapiiri lapselle	Turvaton ja tasapainoton kasvuympäristö lapselle	1. Lapsen turvaton kasvuympäristö	2. Yhteisvanhemmuuden riskit
Laiminlyöty olo lapsella			
Lapsen kohdistuvat haitat			
Lapsi joutuu valitsemaan puolen			
Lapsi joutuu vanhempien välikäteen			
Lapsen oma kuvan ja maailman näkeminen negatiivisena			
Lapsen tarpeet jää tyydyttämättä			
Ristiriitaisuus/epäjohdonmukaisuus lapselle, kun eri säännöt			
Neg vaikutukset lapsen kasvuun ja kehitykseen			
Huono malli lapselle kaikkeen elämään vanhemmilta	Vääristynyt malli		
Vanhempien parisuhteesta huono malli lapselle			
Uusi tuntematon elämäntilanne → tyytymättömyys	Negatiivinen uusi kokemus	2. Vanhempien kuormittuminen	
Äkilliset ulkopuoliset yllätykset			
Vanhemman arvostuksen katoaminen/toisenvähättely	Tuen puute		
Katkeruus			
Vanhempien erkaantuminen toisistaan			
Neg ilmapiiri			
Huono kommunikaatio			

Uupuminen, jos joutuu ottamaan toista vanhempaa enemmän vastuuta	Kuormittuminen		
Kuormittuminen			
Väärinkäsitykset → konfliktitilanteet			
Yksin jääminen työkuorman kanssa → väsyminen kotiympäristöön			
Väärinkäsitykset → konfliktitilanteet	Huono kommunikaatio	3. Parisuhteen heikentyminen	
Riidat			
Stressi			
Yksinäisyyden kokemus			
Ärtynisyys			
kommunikoimattomuus			
Vaikutukset psyykkisellä puolella/ fyysinen rasitus	Huono laatu		
Epävarmuus			
Epäluottamus			
Parisuhde ei toimi → vanhemmuus ei toimi			
Pitkäaikainen eripura, vaikea nähdä toisen hyviä puolia			
Ero → rikkinäinen koti lapselle	Turvattomuus	4. Perheen vastoinkäymiset	
Ääritapauksissa parisuhdeväkivalta			
Burnout	Väsyminen		
Hankala arki			

